

Adil Cəmil

TANRI MƏNƏ YAR OLANDA

Lirik-fəlsəfi şeirlər

Tanınmış şair-türkoloq, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, Beynəlxalq Aytmatov Akademiyasının fəxri akademiki, Manasşunas alimin 2004-cü ildə işıq üzü görmüş "Tanrı mənə yar olanda" - poetik nümunələrindən ibarət toplusunun elektron rəqəmsal variantı. Yeni Yazarlar və Sənətçilər Qurumu ilə www.kitabxana.net – Milli Virtual Kitabxananın e-nəşri N 54

www.kitabxana.net

Milli Virtual Kitabxanamın Təqdimatında

Adil Cəmil

Tanrı mənə yar olanda

Son illərin poetik-fəlsəfi əsərləri

(Şeirlər)

Elektron kitab

YYSQ - Milli Virtual Kitabxanamın e-nəşri N54 (2011)

Redaktoru və e-nəşrə hazırlayan:

Aydın Xan (Əbilov) - yazar-kulturoloq

YYSQ - Milli Virtual Kitabxana

Bakı - 2011

Adil CƏMİL

TANRI MƏNƏ YAR OLANDA

(Şeirlər)

Bakı - “Avropa” nəşriyyatı - 2004
Az-2
C-71

Redaktor: Azər Turan

Adil Cəmil. Tanrı mənə yar olanda. C-71. “Avropa” nəşriyyatı. Bakı-2004. 208 səh

Tanınmış şair, publisist, tərcüməçi və tədqiqatçı, “Qızıl Qələm” mükafatçısı Adil Cəmil bu dəfə oxularının görüşünə şeirlər kitabı ilə gəlib. 10-dan artıq şeir, bir neçə publisistika, tərcümə kitablarının və 1 monoqrafiyanın müəllifi bu kitabında toplanmış şeirləri ilə bir daha özünün vətəndaş mövqeyini, yurdaş yanğını, xalqına, millətinə, soydaş məhəbbətini poetik biçimdə, sözün obrazlı dilində ifadə edir. A.Cəmilin poetik duyumu, şairliyi xalq ruhundan, milli düşüncə və folklor təfəkküründən qaynaqlandığı üçün bu kitabın geniş oxucu auditoriyası tərəfindən rəğbət və məhəbbətlə qarşılanacağına şübhə etmirik.

qrifli nəşr

“Avropa” nəşriyyatı. 2004

Müəllif barədə geniş məlumatlar

Adil Cəmil

(1954)

Adil Savalan oğlu Cəmilov – şair, ədəbiyyatşunas, tərcüməçi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, Prezident təqaüdçüsü, Beynəlxalq Aytmatov Akademiyasının fəxri akademiki, 1985-ci ildən Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin, 1979-cu ildən Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü.

1954-cü il oktyabrın 8-də Kəlbəcər rayonunun Kilsəli kəndində anadan olmuşdur. Burada ibtidai məktəbi, Mingəçevir şəhərində isə 9 sayılı orta məktəbi bitirmişdir. Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistikə fakültəsində təhsil almışdır (1972-1977). Təyinatla «Yazıçı» nəşriyyatının sərəncamına göndərilmişdir.

1978-1990-cı illər arasında həmin nəşriyyatın poeziya redaksiyasında redaktor kimi fəaliyyət göstərmiş, onlarla kitabın tərtibçisi, yüzlərlə kitabın redaktoru olmuşdur. 1990-ci ildə «Həqiqət» qəzetinin baş redaktoru, 1992-ci ildə «Bakı», «Baku» axşam qəzetlərində mədəniyyət şöbəsinin müdürü, sonralar «Binəqədi» rayon qəzetinin redaktoru, «Maarifçi» qəzetinin baş redaktor müavini və b. vəzifələrdə çalışmışdır. 2002-ci ildən «Ədəbiyyat qəzeti» redaksiyasında poeziya, nəşr şöbəsinin müdürüdür. Hələ orta məktəb illərindən bədii yaradıcılığa başlayan A.Cəmilin ilk mətbü şeri «Bahar» 1970-ci il martın 22-də «Mingəçevir işıqları» qəzetində dərc olunmuşdur. O vaxtdan ardıcıl olaraq respublika mətbuatında – qəzet, jurnal və almanaxlarda çıxış etməyə başlayıb. 1980-ci ilcə «İşıqlar, pərvanələr» adlı ilk şeirlər kitabı nəşr olunub. Şeirləri Rusiya, Türkiyə, İran və Orta Asiyada dərc olunub, bəzilərinə isə mahnilar bəstələnib.

A.Cəmil bədii tərcümə ilə də müntəzəm məşğul olur. Rus, belorus, özbək, qırğız, Latin Amerikası poeziyasından etdiyi tərcümələr qəzet, jurnal və tərcümə toplularında dərc olunmuşdur. Həmçinin iyirmidən çox bədii filmi – «Samraat» (Hindistan), «13-cü nəvə» Qırğızıstan, «Qayıtmağı unut» (Moldova) və b. doğma dilimizə çevirmişdir. A.Cəmil 1987-ci ildən bu vaxta kimi ümumtürk folklorunun möhtəşəm abidəsi, böyük qırğız eposu «Manas»ın həm tərcüməsi, həm də tədqiqi ilə məşğul olur. «Manas»ın orjinalindən poetik tərcümələri, eposun nəşr şəklinə salınmış yiğcam variantı, eləcə də dastanın tədqiqi ilə bağlı monoqrafiyası müxtəlif vaxtlarda nəşr edilmişdir. «Manas» eposu və türk dastançılıq ənənəsi» mövzusunda yazdığı dissertasiyanı 2004-cü ildə Naxçıvan Universitetinin Elmi Şurasında müdafiə edərək filologiya üzrə fəlsəfə doktoru alımlıq dərəcəsi almışdır. O, həm də AMEA Folklor İnstitutunun ümumtürk folkloru şöbəsinin böyük elmi işçisidir. «Manas» eposunun Azərbaycanda yeganə tərcüməçisi və tədqiqatçısı A.Cəmil 1995-ci ilin avqust ayında ulu öndər Heydər

Əliyevin başçılıq etdiyi Azərbaycan nümayəndə heyətinin tərkibində Qırğızistanda keçirilən «Manas-1000» Beynəlxalq yubiley tədbirinin iştirakçısı olmuşdur. Müxtəlif vaxtlarda türk dastanlarının elmi analizi ilə bağlı düzənlənən uluslararası konfrans və simpoziumlarda manasşunas alim kimi məruzə etmişdir. Beynəlxalq Aytmatov Akademiyasının fəxri akademikidir.

A.Cəmilin jurnalistikə sahəsindəki xidmətləri «Qızıl qələm», «H.B.Zərdabi», ədəbi yaradıcılığı isə «Araz», «Qılinc və Qələm» Beynəlxalq ədəbi mükafatları ilə dəyərləndirilmişdir.

KİTABLARI

1. «İşıqlar, pərvanələr», Bakı, «Yazıcı», 1980, 53 səh, 4500 nüsxə.
2. «Gündoğandan günbatana» B, «Yazıcı», 1983, 72 səh. 5000 nüs.
3. «Aylı gecə nağılı», B, "Gənclik", 1984, 104 səh. 4000 nüs.
4. «Sözümün canı var», B, «Yazıcı» 1987, 112 səh. 3000 nüs.
5. «Yuxusunda gülən qız», B, «Gənclik», 1989, 72 səh. 6000 nüs.
6. «Ürəyimdə bir haray var», B, «Yazıcı», 1992, 192 səh. 5000 nüs.
7. «El üçün ağlayan gözüm», B, «Azərnəşr» 1997, 208 səh. 1000 nüs.
8. «Manas eposu və türk dastançılıq ənənəsi», B, «Elm» 2002, 204 səh. 300 nüs.
9. «Tanrı mənə yar olanda», Bakı, «Avropa», 2004, 208 səh. 500 nüs.
10. «Hərənin öz həqiqəti», B, «Avropa», 2004, 200 səh. 300 nüs.
11. «Dədə ocağının od qoruyanı», B, «ADiloğlu», 2005, 36 səh. 500 nüs.
12. «Vaqifdən başlanan yol», B, «Vektor», 2006, 84 səh. 500 nüs.
13. «Bir dəli sevgidən göyərib dünya», B, «Çənlibel» 2009, 112 səh. 300 nüs.
14. «Adil Cəmil mülahizələr müstəvisində», B, «Elm» 2009, 208 səh. 300 nüs.

Tərcümə kitabları:

(Qırğız dilindən)

15. «Manas» (eposdan parça), B., «Səda», 32 səh. 500 nüs.
16. «Manas dastanı», B, «Nurlan», 292 səh. 300 nüs

Ev ünvani: Bakı, Binəqədi rayonu, 6-cı mikrorayon, keçid 1410, ev 4, mənzil 29.

Ev telefonu: 569-78-16

İş telefonu: 439-50-67

Mob: (050) 625-01-70

ÖMÜR DEDİKLƏRİ

ƏLLİ YAŞIMA EPIQRAF

Heç bilmirəm bu vaxtacan
Daş qoydummu daş üstünə.
Ad günləri bayram deyil-
Yaş gətirir yaş üstünə.

Mən xeyallar adasına
Ömrümü sürgün bilirəm.
İcimdəki bu səltənət
Devrilər bir gün-bilirəm.

Dədəm Qorqud bica yerə
"Fani dünya" söyləməzmiş.
İnsan kimi yaşamağa
Bir ömür bəs eyləməzmiş...

Haçan gəldi, haçan getdi
Əlli qışım, əlli yazım?
Gedən ömrün bu yaşına
Əlim gəlmir "əlli" yazım.

Yaşamağı bacarana
Yer üzündə yer başdadır.
Nə yaşda bilsə özünü
İnsan elə o yaşdadır.

2004

SALAM, TÜRK ELLƏRİ

Salam olsun türk elləri,
Soydaşınız bilin məni.
Ya da türkün tarixindən
Birdəfəlik silin məni.

Mən Metenin, Atillanın
Od püskürən nəfəsiyəm.
Atatürkə ata deyən
Bilgə xaqan nəvəsiyəm.

Mən ölkələr fəth elədim,
Qoltuqlarda yaşamadım.

Tarixə qanla yazılıb
Qıpçaq adım, Oğuz adım.

Min illərdən keçib gələn
Əsillərin əslindənəm.
QaraTürkəş boyundanam,
Sarı Noqay nəslindənəm.

Canım, gözüm türk elləri,
Sizlər mənim arxadaşım.
Bir vəsiyyət kitabıdır
Yeniseydə məzar daşım.

Bozqırlarda yurta yapan
Dəliqanlı çöl oğluyam.
Öz elindən, obasından
Ayrı düşən el oğluyam.

Ata yurdum ulu Altay,
Ana yurdum-Anadolu.
Türk deyəndə bu qollarım
Sanki dönüb qanad olur...

Qartal kimi göy üzündə
Dövrə vurub süzürəm mən.
Türkün zəfər bayrağına
Ay-ulduzu düzürəm mən.

Canım, gözüm türk elləri,
Mənim arzum, istəyim-siz.
Tanrı türkü qorusun qoy-
Dayağım-siz, dəstəyim-siz.

BU KÖHNƏ DÜNYADA

Doğulan anında qışqırır cocuq-
İnsanın dünyaya fəryad borcu var.
Bir də baxırsan ki, yad oldu hamı-
Doğmanın doğmaya bir yad borcu var.

Namərdlik, comərdlik atadan gəlir,
Bir bəla bir kiçik xətadan gəlir.
Qismətim nağıldan, butadan gəlir-
Mənə nağılların "ağ at" borcu var.

El yolu borana, qara düşəndə,
Yurdun ağ gününə qara düşəndə,
Məmləkət balıq tək tora düşəndə
Hər kəsin vətənə cihad borcu var.

Adəmdən, Həvvadan qalan möcüzə
Bu köhnə dünyada deyil ha təzə...
Analar bölünmür yaxşıya, pisə,
Övladın anaya həyat borcu var.

YAŞADIM

Azər Turana

Ağappaq üzümə - ağ kətanıma
İçimin rəngini yapıb yaşadım.
Bu karvan yolunda aradığımı
İlgimlər içində tapıb yaşadım.

Nə olsun diriyəm, üzü bəriyəm,
Köhnə dəyirmanın sınıq pəriyəm...
Hələ də anamın südəməriyəm-
Mən ana bətnindən qopub yaşadım.

Atılmış təqvimdə bitdi fəsillər,
Bitib-tükənmədi bu bədəsillər...
Canıma, ruhuma hopduqca illər
Sözümün canına hopub yaşadım.

Soyuq su tökdülər isti aşima,
Dərdə həmdəm oldum, qəmə aşina.
Büsütun çıxmadı mənim qarşımı,
Çapılmaz qayalar çapıb yaşadım.

Çinqilli yoxuşlar soydu dizimi,
Sel yuyub apardı qanlı izimi...
Mən öz qismətimi, mən öz ruzimi
Canavar ağızından qapıb yaşadım.

Doğranıb bir doğru söz qabağında
Əyri əyriləmiş düz qabağında.
Mənim ki həyatım göz qabağında
Kim deyər yolumdan sapıb yaşadım.

QOCALIR

Vaxt yetişir, vədə gəlir, yaşı ötür,
Şir-pələnglər biləyindən qocalır.
Üşütdükçə göy üzünün qürbəti
Qərib quşlar lələyindən qocalır.

Payız gəlsə-budaqların budansa
Yarpaqların tökülcək, bu, cansa...
Diz bükülür, bel əyilir haçansa,
Alp-ərənlər kürəyindən qocalır.

Bu ömür-gün vəfasızmış dedikcə,
Sultanların zərli taxtı-kötükçə...
Gizli-gizli qəm içindən yedikcə
Dərdli insan ürəyindən qocalır.

Göy zəmini qara daşda görən yox,
Ruhu canda, əqli başda görən yox.
Bu cahani körpə yaşda görən yox-
Qoca dünya bələyindən qocalır.

YAZI

Alın yazısından başqa
Nə varsa bir-bir oxunur.
Hələ sözə gedir millət-
Füzuli, Sabir oxunur.

Məzarıstan yol başında,
Ölənlər həyat yanında...
Başdaşının yaddaşında
Minillik qəbir oxunur.

Ovçu üçün qış yaraqdır:
Şikarından bir soraqdır.
Bəyaz düzərlər ağ varaqdır-
Qar üstdə ləpir oxunur.

Dərd insanı doyuranda
Can kövhəri qalmır canda.

Nadan məni buyuranda
Üzümə Sibir oxunur...

ONU BİLİRƏM Kİ

Büdrəmək bilmədim qarda, boranda,
Kimsə kef çəkəndə mən əzab çəkdir.
Hər günün ömrünü başa vuranda
Hər axşam özümlə haqq-hesab çəkdir.

Düşündüm: illərim getdimi hədər,
Bəxtin qumarında xal topladımmı?
Mən bütün ömrümü bir arı qədər
Sözdən şirə çəkib bal topladımmı?

Nə bilim, cavabsız suallarım çox,
Çox sirlər pas tutub qalar qınında.
Tanrıım yaradanın bərabəri yox-
Yaşamaq haqqı var qarışqanın da.

Qarışqa yük çəkir özündən böyük,
Bir ürək dərdimi çəkə bilmirəm.
Təklənmiş insanam- dövranım dönük,
Bildiyim nə varsa bəlkə bilmirəm?

Bir onu bilirəm dağda, aranda
Kimsə kef çəkəndə mən əzab çəkdir.
Hər günün ömrünü başa vuranda
Hər axşam özümlə haqq-hesab çəkdir.

ÖZÜMƏ ELEGİYA

Saçımın ağ vədəsində
Düşümmü yolun ağına?
Qürbət eldə qərib olum-
Uzaqdan baxım yaxına?

Məni sovursa küləklər
Ağlayar göydə mələklər.
Alişib yanar ürəklər
Ürəyimin bu ahına.

Bir qanadsız quş olmuşam,
Derd oxuna tuş olmuşam.
Nə zamandır qoşulmuşam

Ömür adlı bir axına.

Bəlkə də vaxtsız gedirəm,
Talesiz, baxtsız gedirəm.
Amma günahsız gedirəm
Mən Tanrıının dərgahına.

ALLAH UZAQDA DEYİL

Allah bizi yaradandan
bir az sonra
Biz də Allahı yaratdıq
öz beynimizdə.
Bizimlə bir doğulan ruhumuzu
bir ömür boyu
sürüdük əynimizdə.
Pul tapıb Həccə gedə bilmədik-
haqqqa qovuşaq.
Bağışlaşın belə kişini
arvad-uşaq.
Bir də hər şeyi görən Allah...
(Beləsini bağışlayır mı görən Allah?)
Yaxşı ki, Allah uzaqda deyil,
başımızın üstündə,
ürəyimizin içindədir.
Nə Amerikada,
Nə də Çindədir.

GÖZÜM SU İÇMİR

Bu at bir at deyil,
Qırat deyil, Dürat deyil.
Yorğa yeriş tökülməyir
Təpərsiz dizindən,
Üzər ayağımı üzəngisindən-
Bu kəhərdən gözüm su içmir.

Mənim həsrətimdən quruyub yəqin
Kəndimiz qıslan palid meşəsi.
Neynək, yurdəşim, neynək,
Neynək, dərddəşim, neynək:
Dərd çəkmək özü də insan peşəsi-

Di gəl ki,
Bu kədərdən gözüm su içmir.

İstisi, işığı canında qalan,
Qapqara gecənin qınında qalan,
"Əqrəbi" xoruz banında qalan
Bu səhərdən gözüm su içmir.

Məni əzizlədi, məni böyüdü,
Dönüb dəyirman daşına
Aylarımı, illərimi üyüdü.
Urvası qondu başıma-
Bu şəhərdən gözüm su içmir.

İşsizləri artan ölkədə
Yaşamaq da bir işdir.
Həyatın sonu sonsuzluğa girişdir.
Gah göydəyəm, gah yerdəyəm,
Ömür adlı səfərdəyəm.
Yarımçıq işlərim amanatı -
Bu səfərdən gözüm su içmir.

SÖZÜN DÜZÜ

Başıma gələnlər bu gen dünyada
Bəlkə də heç kimin başına gəlmir.
Ruhumu oynadan bu dərd, bu kədər
Yaxşı bilirom ki, boşuna gəlmir.
İndiki zamanda ata olanlar
Bəs niyə atası yaşına gəlmir?
Yaman kəmfürsətdir ölüm mələyi-
Gələndə qaşına-qaşına gəlmir.
İlahi, düz sözü niyə yaratdıñ-
Deyəndə heç kəsin xoşuna gəlmir...

DÖRDLÜKLƏR

Həm sevinc, həm də ki, kədərdi ömür,
Əlləşib-vuruşma, hədərdi ömür.
Düşünmə kiminsə yolu uzundur,

Beşikdən tabuta qədərdi ömür.

* * *

Düşdü kəsərindən bəxtin qılıncı,
Yol çəkən gözlərim oldu narıncı.
Heç kəs ağlamasın ölən günümə-
Mən nə birinciyyəm, nə axırıncı.

* * *

Dərd-bəla görəndə ürək aşınır,
Qan-qada görəndə günəş yaşıdır.
Cənubdan Şimala meyvə-tərəvəz,
Şimaldan Cənuba meyid daşınır.

* * *

Ac qalsa tutmayır quşların dizi,
İsitmır onları yuva istisi.
Dünyada ən böyük davaların da
Sonu dən axtaran qus civiltisi.

* * *

Qəribəm-qəriblər adasındayam,
İtmişəm-itkinlər odasındayam.
Mənə diş qıçayıq quduz dalğalar,
Özümlə özümün vidasındayam.

ÜRƏYİNDƏN GEDƏN KİŞİ

Şəhərdə gücü çatmadı,
kəndə saldılar yasını.
Dedilər orda mollalar
ucuz oxuyur "yasin"ı
...Kənddə doğulmuşdu,
kəndə qayıtdı.
Üstündə gəzdiyi torpağın
altına gömüldü.
Bu da bir ömürdü...
Ürəyindən gedən kişi
Ürəyincə yaşamadı bu dünyada-
Allah o dünyasını versin...
Amin!
Ya rəbbil-aləmin.

AĞLAYANA AĞLA, KÖNÜL

Ağlayana ağla könül,
Gülmə gülənin gününə.
Bu dünya bir bilməcədir,
Düşmə bilənin gününə.

Bar ağaççı bəhs eyləməz,
Dolu çəllək səs eyləməz.
Bu azadlıq bəs eyləməz
Mən tək kölənin gününə.

Misra-misra ürək oydum,
Qəmdən bezdim, dərddən doydum.
Sürünməkdən qabiq qoymadum-
Düşdüm ilanın gününə.

Gedən kəsləri bu şəhər
Yola salır axşam-səhər...
Qalan qalacaq birtəhər,
Yazlıq ölünin gününə.

TƏSƏLLİ

Ələnir külli-bəşər-
Yer kürəsi ələkdir.
Ölümədən qorxma, canım,

Əzrayıl də mələkdir.

Gedəsi insanları
Əcəl aparıb gedir.
Ruhlar məmləkətinə
Ruhumuz varıb gedir.

Bilmək olmur insana
Nə doğmadır, nə yaddır.
Ölümə yoxluq demə-
Ölüm də bir həyatdır.

XALQ ŞAİRİ QABİLƏ

Bir qala yapıbdır söz qürurundan,
Bu qala qalandır-nə bildi Qabil.
Yoğrulub göylərin günəş nurundan
Xalqının qəlbinə səpildi Qabil.

Bir sözü keçibsə yeddi qatından,
Bir sözü qalmayıb zarafatından.
İllərlə düşməyib ilham atından
Sevildi, oxşandı, öpüldü Qabil.

Keçdiyi yolların dağı-düzü var,
Onun öz gecəsi, öz gündüzü var.
İşıqlı ürəyi, nurlu üzü var,
Hər zaman hər şeyə qabildi Qabil.

BİR ŞƏHİDƏM

Bu dünyani görə bilən
Eynəyimi verin mənə.
Gecəyarı yar qapısı
Döyməyimi verin mənə.

Söz ilişib lal vaxtıma,
Zəhər düşüb bal vaxtıma.
Siz gülməyin kal vaxtıma-
Dəyməyimi verin mənə.

Bu dağların gəlməz yazı,
Bu çayların yox avazı.
Qürurumla qurravazı
Əyməyimi verin mənə.

Ərzurumdan keçdim Qarsa,
Qar az qaldı məni qarsa.
Alın, gedin nəyim varsa-
Göynəyimi verin mənə.

Mənəm cansız, mənəm canlı,
Gecə-gündüz həyəcanlı...
Bir şəhidəm-qızıl qanlı
Köynəyimi verin mənə.

1999

DÜNYADI

Vətən-nalə, yurd-nalə,
Ərşə çıxıb dərd,nalə.
Öz atını dördnala
Çapa bilən dünyadı.

Yıxılsan, sağ- solundan
Kimsə tutmaz qolundan.
Adamları yolundan
Sapa bilən dünyadı.

Doyub dərdi-sərindən
Bir ah çəkdim dərindən:
- Gedənlərin əlindən
Qopa bilən dünyadı.

Bağlasan da bacanı
Dərd ovacaq bu canı.
Dünyasından qaçanı
Tapa bilən dünyadı.

Ucaldığım pillələr
Bir gün məni güllələr...
Kəllələrdən qüllələr
Yapa bilən dünyadı.

HACI SABİR HƏSƏNLİYƏ

Qoyuruq arxada qarlı qışları,
Təsəlli ciləyir yaz yağışları.
Görmək istəmirik yır-yığışları -
Ömür əldən gedir, gün əldən gedir.

Ulduz iyələnir hilal yerinə.
Zəhər qaba girir zülal yerinə.
Haramı qoyurlar halal yerinə,
Beləcə bərəkət, bin əldən gedir.

Tamahın taxtına fironlar çıxır,
Şəhid zirvəsinə ərənlər çıxır -
Ömrünü bu yurda verənlər çıxır,
Eldən gedən oğul min əldən gedir.

İndiki dövranın küləyi başqa,
İndiki süfrənin çörəyi başqa,
İndiki insanın ürəyi başqa -
Millət əldən gedir, din əldən gedir.

TAPMADIM

Dolandım didilmiş məmləkətimi
Qartalı şığıyan bir dağ tapmadım.
Zümrüt meşələrin səhra yerində
Yuvamı qurmağa budaq tapmadım.

Qurmuşun əridən körükər gördüm.
Dönüklər əlindən periklər gördüm.
Malima, mülkümə şəriklər gördüm,
Dərdimi bölməyə ortaq tapmadım.

Bulud laylarıdır başımın üstü-
Buludlar dərdimin gəzəri büstü.
Dünyada anamın qoynundan isti
Mən körpə özümə qundaq tapmadım.

İnsan nə balıqdır, nə də ət kimi,
Cəsarət sayılır cinayət kimi.
Gəzdim yer üzünü, bu millət kimi

Millətlər içində yaltaq tapmadım.

Nadandan söz aldım yara yerinə,
Qəm-qüssə qazandım para yerinə.
Yetişdim bostanın ura yerinə;
Əlim boşça çıxdı-bir tağ tapmadım.

HƏYAT SAVAŞ DEMƏK

Zirvəsi qartallı dağlaradan soruş
Dərənin ömrünü, düzün ömrünü.
Həyat savaş demək, yaşamaq-yarış,
Əyrilər talayır düzün ömrünü.

Yaşayır dünyada hər növ olanlar,
Bir evdən ayrılib ev-ev olanlar.
Bütün ömrü boyu bütöv olanlar
Uzadır çörəyin, duzun ömrünü.

Meşə ağaç-ağaç çekilir dala,
Kəsilən palıda ağlayır tala.
Zirvələr sultanı məğrur qartala
Allah göstərməsin quzğun ömrünü.

Kim deyir hər eşqin sonu vüsaldır?
Hicran aralıqda dəmir hasardır.
Elə insanların özü qısalıdır
Binəva insanın uzun ömrünü.

Gülən çox dünyanın düz adamina,
Hərə sahib çıxır öz adamina.
Mən də çevrilmişəm söz adamina
Beş kəlmə uzadım sözün ömrünü.

CAVİDİN MƏQBƏRƏSİ ÖNÜNDƏ

O illərdə əfəndim,
Sən hardaydın, biz harda?
Necə duruş gətirdin
Sibir adlı məzarda?
Ruhunu sıxmadımı

Qürbət adlı dar məzar,
Divarları qar məzar?
Vətənin həsrətile
Sümüklərin üzüdü.
Bir gün döndün VƏTƏNƏ-
Bu, Tanrıının işidi...
Gətirdilər nəşini
Uzaq-ucqar Sibirdən.
Hər yanı qar Sibirdən.
Qovuşdun Ana Yurda,
Qarışdın torpağına.
Bir təsəlli çilədin
Cavidsizlik dağına.
Torpağın alt qatında,
Zamanın üst qatında
Uyuyursan haçandır.
Bu-doğma Naxçıvandır...
Hələ Sibir soyuğu
Çıxmayıbdır canından.
Həsrətə ağı deyən

Araz axır yanından.
Ağ mərmərdən yapılan
Nur biçimli odan var,
Darıxmazsan, əfəndim,
Yanında el-oban var.
Mələklər hifz eləyir
Məqbərəni, türbəni.
Nəsil-nəsil yaşadıq
Sənə dəyən zərbəni.
...Dönəndə çərxi-dövran
Şər xeyiri əyirmiş,
Xalqa atılan güllə
Şairinə dəyirmiş...

ARAZ BOYUNDA

Alim dostum Məhərrəm Cəfərliyə

Araz boyu uyuyurdu Naxçıvan,
Bir niskilin hücrəsinə toxundum.
Mən Arazi gördüm elə yaxından,
Əl uzatdım məcrasına toxundum.

Qövr elədi ürəyimin yarası
Boylandıqca məftillərin ucuna.

Zaman-zaman qınamışıq Arazi,
Bu Arazın günahı nə, suçu nə?

Günəş deyil, mən batırdım qürubda,
Sərhədləşən Xan Araza baxırdım.
Xəyalimdə bir məmləkət qurub da
Son arzuya, son muraza baxırdım.

Araz boyu uyuyurdu Naxçıvan,
Gözüm qaldı o tayıma dikili.
Ulu tanrıım, bəs hardadır haq-divan,
Bir millətin ömrü niyə ikili?

NAXÇIVANIN DAĞLARI

Əfsanədi, əsatirdi,
Boz varaqda göy sətirdi-
Naxçıvanın dağları.

Üz-üzədi, diz-dizədi,
Özü boyda möcüzədi
Naxçıvanın dağları.

Dumanı, çəni saxlayar,
Ötüb-keçəni saxlayar-
Naxçıvanın dağları.

Başı bulud çətirlidir,
Yazda, qışda ətirlidir
Naxçıvanın dağları.

Kölgəsi düşmən incidir-
Sərhəd boyu keşikcidir
Naxçıvanın dağları.

Naxçıvan, 2004

AVTOPORTRET

Tanrıım özü rüsxət verdi
Bir gün anadan olmağa.

Təzə qanla mən başladım
Başdan, binadan olmağa.

Böyüdükcə yandı içim,
Həyat dedi oddan keçim.
Çox şeylərə çatdı gücüm,
Çatmadı nadan olmağa.

Dilə gəlib ürək dindi:
Məyər bu da ömür-gündü?
“Adamlardan” qaçıb indi
Gedirəm adam olmağa.

MƏZARINA BAŞ ÇƏKƏN İNSAN

*Sağ ikən qəbir yeri götürüb özünə adsız
abidə qoyan bir nəfərə*

Hərdən "məzarına" salıb yolunu
Başdaşın önündə baş endirirsən.
Doyunca ağlayıb ölən gününü
Buludlu gözündən yaş əndərirsən.

"Məzarın" üstünə hər gəlişində
Sən gül gətirirsən, çıçək ekirsən.
Öləndən sonrakı xiffəti, dərdi
Elə bəri başdan özün çəkirsən.

Beləcə dönürsən quru budağa
Torpağı nəmişli yaş qəbir üçün.
Bəzən də pul verib fağır mollaya
Yasin oxudursan boş qəbir üçün.

Səni qınamırıam, ay vətən oğlu,
Görünür öz arzun, öz niyyətin var.
O biri dünyyanın astanasında
Qəm yemə, xüsusi mülkiyyətin var.

Bilirdin bahadır axırət evi,
Sən onu almışan zülümənən, qardaş.
Yerin var, yurdun var uyumaq üçün,
Qorxma bu dünyada ölüməndən, qardaş...

MÜƏMMA

İlgimlərin yatağına ilişdim -
Boğdu məni bozqırlarda boğanaq.
Bu dünyanın arşinə girişdim-
Örkənindən uzun çıxdı doğanaq.

Kim deyər ki, ürəyimiz daş deyil?!
Şübhəm var ki, gözüm üstdə qaş deyil...
Başın haqqı baş açası baş deyil-
Çiynamızdə göyəribdir sağanaq.

Xəyal məni çox uzaqdan keçirir,
Güllü bağdan, qarlı dağdan keçirir.
Bəndəsinə yüz sınaqdan keçirir
Göy üzündə günəş kimi doğan haqq!.

"ŞÜBHƏLİ ADAM"

Metroda məni də saxladı polis-
Bağlandı üzümə getdiyim yol-iz,
Bərabər tutuldum cinayətkara,
Düşündüm mən hara, cinayət hara?!

Yapışdı qolumdan yekəpər çavuş
Oğulsan bu yersiz bəladan sovuş.
"Tanışlıq" başladı cibimdən mənim-
Əlini vuranda əsdi bədənim;

Qorxdum ki, cibimdən nəsə çıxara,
Şer əvəzinə nəşə çıxara.
Yoxlama çatanda sonuncu həddə
Dedi:-bax, tapmiram narkotik maddə,
Bu boyda hörmətə bir hörmət elə,
Biz də çörək üçün düşmüşük çölə...

Mən susdum-başıma vurmuşdu hısim;
Beləsi batırır xalqın adını.
Torpağı tapdaqda qalan polisim

Ciblərdə aparır "kəşfiyyatını".

Həmi "çörək üçün" atılıb oda,
Bilmirəm günahkar kimdir əslində.
Polisi şübhəli olan metroda
Saxlandım "şübhəli adam" qismində.

ÜRƏYİM

Gecələr özümlə qalıb baş-başa
Bircə mən oluram, bir də ürəyim.
Köksümdən oyulmuş pəncərə kimi
Açıılır kədərə, dərdə ürəyim.

Hərdən peşman olur öz əməlindən,
Hərdən düşmən olur düz əməlindən.
Hərdən balıq kimi çıxır əlimdən-
Şütüyür Arazda, Kürdə ürəyim.

Bəzən də boğulur-nəfəsi çatmır
Dənizi, dəryası, körfəzi çatmır.
Elə bil yaşamaq həvəsi çatmır,
Darıxır ürəksiz yerdə ürəyim.

Ürəyi yumşaqlıq alın yazımızdır-
Ay Adil, bu xislət kimə lazımdır!
Mənim öz başıma öz qapazımızdır
Yumruğa bənzəyən girdə ürəyim.

2003

ÖZÜNƏ QALDI

Bu dünyani zil qaranlıq
Görməyin özünə qaldı.
Qürrələnin qanadını
Gərməyin özünə qaldı.

Bir calaqsan qandan qana-
Göyərmisən handan-hana...
İblis kimi dondan dona
Girməyin özünə qaldı.

Sənin üçün olub asan-
Göydə günəşini danasan.
İpdən açılmış danasan,
Kürməyin özünə qaldı.

Ona-buna axşam-səhər
Fənd qurursan sən birtəhər.
Çölü şəkər, içi zəhər
Dürməyin özünə qaldı.

Çatmir sənə həyat eşqi-
Nəzərində həyat heçdi.
Köç buruldu, karvan keçdi,
Hürməyin özünə qaldı.

2002

BU ÜRƏK Kİ MƏNDƏ VAR

Xəbislər, naqislər çıxıb qarşıma
Soyuq su tökürlər isti aşima.
Çox şeylər gələcək hələ başıma-
Bu ürək ki məndə var.

Altda bir daş oldu, üstündə bir daş-
Yenə də tapıldı sırrımə sirdaş...
Dəyişə bilmərəm özümü, qardaş,
Bu ürək ki məndə var.

Yolumuz gah dağdan, gah düzdən keçər,
Ömrümüz gecədən, gündüzdən keçər.
Üz vursan çox şeyə çox üzdən keçər-
Bu ürək ki məndə var.

Hər kəsə bəllidir ünvanım, adım,
Mən belə doğuldum, belə yaşadım...
Elə öz atama gəlib oxşadım-
Bu ürək ki məndə var...

2002

FƏRİDƏ LƏMAN

Özünə bir ömür seçdin əbədi,
Çəkdi ağuşuna şerin məbədi,
Sözün dərgahına gətirdin iman-

Fəridə Ləman!

Misralar közərir qəlb ocağında,
Şerdən ucalıq uman çağında
Dövran dönük çıxdı,dəyişdi zaman-

Fəridə Ləman!

Şair çicəkləyər dərdin qarında,
Sevin ki xəyalın qanadlarında
Uçmağa göyün var, süzməyə səman-

Fəridə Ləman!

Bu ömür yoludur- dolanbacı var,
Dolanbac yollarda ağrı-acı var.
Ağrısız insandan aman, əl-amam,

Fəridə Ləman!

Bəxtindən küsməmiş barışan bacım,
Olmasın ovqatın pərişan,bacım,
Gün gələr yolundan çəkilər duman-

Fəridə Ləman!

TANRI DAĞLARINDA BİR ŞAMAN GÖRDÜM

Tanrı dağlarının ağ zirvəsində-
Dağların ən uca mərtəbəsində
Bir ocaq yanırıdı-şaman ocağı,
Uzaqdan tanıdım həmən ocağı...
Ocağın başına dönürdü şaman,
Alişib yanırıdı, sönürdü şaman.

Dodağı altında nəsə deyirdi,
Dediyi sözləri kəsə deyirdi.
Yəqin danışındı ruh dilində o-
Adəm dilində o, Nuh dilində o...
...Tanrı dağlarında bir şaman gördüm,
Zamanın içində mən zaman gördüm.

İssık-göl, 1995

GÖRƏN

Dənələyib sünbüllü
Külək nə sayır görən?
Döyünbə aram-aram
Ürək nə sayır görən?

Odunum yaş-alışmır,
Ürəyim daş-barışmır.
Qarış işə qarışmır,
Çərək nə sayır görən?

Qaynamırsa qazanı
Qinama yol azanı.
Dara çəkib insanı
Çörək nə sayır görən?

Tamahda yox tayımız,
Gülüncür ah-vayımız...
Bəllidir öz sayımız,
Fələk nə sayır görən?..

EŞİDİN, BİLİN ƏRKİMİ

Döy dizinə, döy başına,
Güləcəklər göz yaşına.
Öz doğmaca qardaşına
İndi qardaş ərk eləmir.

Savaşlarda mən qurd oldum,
Barışlarda Qorqut oldum.
Birdən-birə manqurt oldum-
Bu söz məni tərk eləmir.

Eşidin, bilin, ərkimi:
Yaşayın, ölüñ ər kimi...
Mən düşünən türklər kimi
Tarix bizi türk eləmir.

İlgimda vadi deyiləm,
Məhəmməd Hadi deyiləm.
Nə desəm adı deyirəm-
Millət məni dərk eləmir.

ÜZÜ DAN ÜZÜNƏ BƏNZƏYƏN ŞAIR

Ölməz Cabir Novruza elegiya

Bu qar havasından ayrılıq yağır,
Dilim topuq çalır, ürəyim əsir.
Üzü dan üzünə bənzəyən şair,
Yenə görüşünə millət tələsir...

Məclislər açardın-söz verib bir-bir,
Bəs niyə dinmirsən öz məclisində?
Üzü dan üzünə bənzəyən şair,
Şam kimi yanardin söz məclisində.

Şairi sükuta bələnən xalqın
Özü boynubükük, fağır olurmuş.
Dərdini içində çəkən insanın
Tabutu nə qədər ağır olurmuş...

Sonuncu mənzilə yola düzəldin-
Bu kədər karvanı yolları əyir.
Səni dan yerinə tapşırıb geldik,
Üzü dan üzünə bənzəyən şair.

Göylərə çəkilən yer oğlu deyil,
İlham mələklərə bağlıdı, qardaş.
Şairlər eləcə "eloğlu" deyil,

Şairlər Allahın oğlu, qardaş!

Səni dan yerinə dəfn elədik biz,
Üzü dan üzünə bənzəyən şair.
Atəşi sönməyən bir ulduz olub
Sabah deyəcəksən:-Sabahın xeyir!

2002

MİLLİ BAZAR

Xalqını yaxından görmək istəsən
Çalış bu ölkənin ol bazارında.
Burda quş iliyi, can dərmanı var,
Zəhər də satılır bal bazarında.

Kasıbin ürəyi dərdlə doludur,
Bir aylıq qazancı kəfən puludur.
Aqillər nadanın buyruq quludur,
Dəymış dəyərsizdir kal bazarında.

Hər gün baş sindirir kəlləsi dazlar-
Necə ram eləsin çoxları azlar?
Bir qarın çörəyə bakırə qızlar
Can satır Dubayın dul bazarında.

Rəhimsiz insanlar dönüb gürzəyə,
İlan balaları gəlib ərsəyə,
Gədələr dırmaşib çıxır kürsüyə,
Bəy-xanın varisi qul bazarında.

Yolunuz düşəndə Muğandan, Mildən
Halımı soruşun didərgin eldən.
Dövran üz döndərib Adil Cəmildən-
Əklilik çatışmir gül bazarında.

İNDİKİ ZAMAN

Təzəni tapınca köhnə süzülür,
Yamaqlar vurulur yamaq üstünə.
Göynəyir kasıbin bağının başı,

Göz yaşı yol çəkir yanaq üstünə.

Nə bilir qəm nədir kefin yiyəsi,
Düzlə düz gələrmi səhvin yiyəsi.
Baxır pəncərədən evin yiyəsi,
Köpək hücum çəkir qonaq üstünə.

Yoxdur yaxşılığa heç əli gələn,
Arxadan vurandır irəli gələn.
Çoban neyləsin ki, əcəli gələn
Keçilər sürtünür çomaq üstünə.

Dərdimiz başlayıb başdan aşağı,
Ömrümüz əllicə yaşdan aşağı
Qazmağı qoyublar aşdan aşağı,
Soğanı töküblər sumax üstünə.

Dəyişib çərxini bu gərdiş daha,
İş bilən insana yoxdur iş daha
Kiçilir kainat, artır iştaha,
Tamah qalandıqca tamah üstünə.

1991

SAXTADI

O çaylar çay deyil, ilgımıdı yəqin,
Gözümə görünən duman saxtadı.
Özümün özümə yazığım gəlir,
Vallah, ürəyimə daman saxtadı.

Koramal dedilər əfi ilana,
Aldanıb əl çaldım məni çalana.
Haqqı görə-görə uydum yalana,
Dövran belə gəlib, zaman saxtadı.

Məşhədə gedirlər, Həccə gedirlər,
Heç nəyi almayıb vecə gedirlər
Gedənlər bilir ki, necə gedirlər,
Allah dərgahına iman saxtadı.

Mən belə bilməzdim kürreyi-ərzi,
Ay Adil, “düz” olub hər şeyin tərsi
Bizə ömür adlı don biçən dərzi,
Bərq vuran bu libas yaman saxtadı.

1993

QIŞ GECESİİNİN TRİLOGİYASI

I

Qələmimdən süzülən sözlər
qara ciğır açamadı
ağ varaqda.
Gözüm qaldı çilçiraqda.
Gördüm tərpənir
ışiq haləsi.
Titrəyir sarı işığın
büllur göz qapaqları.
Belə deyildi qabaqları...
İndi hər gün zəlzələdir -
Sakit yaşamaq olmur,
tükənib o imkanlar.
Yelləyir məni
xırda təkanlar.
Yelləyir nənni kimi,
bağıriram, səsim çıxmır-
səsi olmayan müğənni kimi.

II

Gilas yetişib, tut dəyəndə
Söyüdün barsızlığını
üzünə vurmadım.
Zirvəyə gedən yolda
dizin-dizin süründüm-
dizimə vurmadım.
Bu yolların sazağında
çoxu söndü,
çoxu sindi.
Qurd gözünün alovunda
ardıcların şaxı sindi-
Gilə-gilə əridi qar,
selə dönüb yeridi qar.

Gecəyari
geyib qarı
ulayan qurd çəkdi yaxına
yaxınları, uzaqları...
Ay işığı altında,
qaranlığın birinci qatında
bir ağ kölgə peyda oldu-

qurd kölgəsi.
Bu kölgənin işığında
parıldadı Atillanın dəbilqəsi.
Sonra uçub getdi
uçan boşqablar kimi.
Bu qarlı gecədə
ağardım qar kimi...

III

Bu zülmətdə,
zinirikdə
adam adamı tanımaz.
Çöldəki qışın
şaxta-lazeri ilə
Kəsilən qulaqlar qanamaz.
Bu qarda qarsalanan
qarın ağlığında azar-
Azan ayaqları ilə
İkicə misra yazar...
Bu zülmətdə,
zinirikdə
adam adamı tanımaz.
Bir çıraq gərəkdir-
Diogen çıraqı.
Günün günorta çağrı
əlində çıraq
Adamlar içində
insan axtaran
Diogen!
Bilirəm, göydəsən,
yerə en!
Yaxın gəl, yaxın,
bəri tut o çıraqı
özümə baxım-
Özüm üçün yaman darixdim, of!..
... Hardan yadına düşdün, qoca filosof...

28 dekabr, 2002

DƏVƏSİ ÖLMÜŞ ƏRƏB

Ay dəvəsi ölmüş ərəb,
Niyə öldü dəvən sənin?
Sarı səhradan keçirsən

Əynində ağa kəfən sənin.

Ölmüş dəvə-kəsik başın,
Ərşə çıxdı qan-qarğışın...
Pozuldu ilmən, naxışın-
Arğac kəsdi həvən sənin.

Səhra sonsuz, yollar uzun-
Qəsdinə bax bu qansızın...
Yol gözləyir oğlun, qızın,
Yol gözləyir nəvən sənin.

Ay dəvəsi ölmüş ərəb,
Asi düşsən çalar əqrəb...
Dön qibləyə, de ki, ya rəb,
Yoxdu mən tək sevən səni!..

2002

BÖLGÜ

Bu məmləkətin
Adamları bölüb yer üzünü,
quşları bölüb göy üzünü,
balıqları çaylarını,
timsahları dənizini.

Son mənzilə köçənlərə
axırət satılır-
yaman bahadır məzarlıq...
Düşünür kasib-
Bir aylıq qazancı bir səbət bazarlıq,
Di gəl yaşa,
di gəl öl!

Gözlərimin önündə
ağac kökündən quruyur,
dəniz dibindən quruyur,
kasib cibindən quruyur,
Dilin qurusun, qarğış yiyəsi!

YAŞAMAQ OLMUR

Dünyanın damarını
Tutub yaşamaq olmur.
Vallah abır-həyani
Atıb yaşamaq olmur.

Bu sənətin özü nə?-
Əzab qalır özünə...
Gecəni gündüzünə
Qatıb yaşamaq olmur.

Bir az soyuq olmasan,
Bir az sıyıq olmasan,
Ayiq-sayıq olmasan
Yatıb yaşamaq olmur.

Hamı çəkir kefini-
Alan, satan sevinir...
Fəqət ata evini
Satıb yaşamaq olmur.

Haçandır dərdim, qəmim
Kəsilib mənə qənim.
Dəryada batıb gəmim,
Batıb yaşamaq olmur.

Nə deyəsən batmışa,
Gözü açıq yatmışa.
Bir ömürdə altmışa
Çatıb yaşamaq olmur.

2003

BU MƏNİM QATARIM DEYİL

Nə mən vardım, nə sən vardın-
Adəm, Həvva var olanda.
Başa düşdük ömür keçib-
Saçlarımız qar olanda.

Həyat yoxuş-yeniş oldu,
Dünya gəliş-gediş oldu.
Ürəyimiz geniş oldu
Mənzilimiz dar olanda.

Paxırlara qalay yapdım,
Paxıllara saray yapdım.
Mən qışqırdım, haray yapdım
Adamlar lal, kar olanda.

Bir belə molla yox idi.
Bu qədər villa yox idi.
Var-dövlət vallah yox idi-
Namus, qeyrət, ar olanda.

Əyri dünya tarım deyil-
Bu mənim qatarım deyil...
Yarım mənə tanrıım deyir
Tanrı mənə yar olanda.

2003

MƏNİM ÜRƏYİMƏ YAXIN ADAMLAR

Ömür- gün yükündür, tale qəhridir
Mənim ürəyimə yaxın adamlar.
Özləri bilmədən məni qəhr edir
Mənim ürəyimə yaxın adamlar.

Yolunda yandığım niyə yan keçir?
Bizimki damardan eyni qan keçir...
Yaxına gəlməyib uzaqdan keçir
Mənim ürəyimə yaxın adamlar.

Sinəmi dərd ilə silələdilər,
Bağrimi yandırıb kül elədilər.
Məni ürəyimdən güllələdilər
Mənim ürəyimə yaxın adamlar.

YARIMÇIQ

Niyə yetişməmiş, niyə dəyməmiş
İnsanı bu torpaq uda yarımcıq.
Hələ harayımız göyə dəyməmiş,
Haqqıa körpü salan səda-yarımcıq.

İstər ulduz yağdır, istərsə gün düz
Sən görə bilməzsən yolları dümdüz.
Yarısı gecədir, yarısı gündüz-
Dünya dediyimiz oda-yarımcıq.

Soy adım boylanmir son adımızdan,
Qandallar asılır qanadımızdan.
Beləcə dönürük inadımızdan,
Yanırıq atəşə, oda yarımcıq.

Kölə olduğunu bu kölə bilmir,
Quruyan arxına su gələ bilmir.
Vətən bütövləşib dikələ bilmir
Yurdu gətirdikcə yada yarımcıq.

Yarpaq açılmasa xəzəli yoxdur,
Sonu olmayanın əzəli yoxdur.
Şahmayı balığın Xəzəri yoxdur,
Yarımcanlılar var suda yarımcıq.

Odu qoruyanın sönməz ocağı,
İstəsən göyərər səhra bucağı.
Əgər yarımcıqsa oğul-uşağı
Ana yarımcıqdır, ata yarımcıq.

Bu dəli ilhamın azğın çağında,
Bu qaynar ürəyin qızğın çağında,
Qana qaçan qəmin quzğun çağında
Vermərəm ömrümü bada yarımcıq.

YAŞIL HARAY

Təbiət ayrılib öz məhvərindən,
Əriyir buz qatı okeanların.

Araz aşmaq istər Xudafərindən,
Xəzər daşqınıdır nahaq qanların.

Pozulub nizamı, itib ülgüsü-
Yerimiz, göyümüz tanınmaz olub.
Dəyişib meşənin ağac düzgüsü-
Yaz qısa oxşayır, qışda yaz olub.

Quruyur bulaqlar, batır kəhrizlər,
İnsanlıq ayılmır fil yuxusundan.
Çoxalır günbəgün ölü dənizlər,
Balıqlar boğulur suda susundan.

Qovurur torpağı günəş yağışı,
İlgima çevrilir yaşıl bağ-bağat.
Qocalar deyinir hər addım başı:
-Dəyişib təbiət, dəyişib həyat...

Biz hara gedirik-haray salan yox,
Tapılan günü var itən çayların.
Bir də görəcəyik olan-qalan yox,
İzini gəzirik ötən ayların...

Ağac öz kökündən qopsa odundur,
Daş qaya bağında canlıdı vallah.
Hünərin çatırsa di gəl ovundur-
Təbiət insanla qanlıdı vallah.

QƏLBİMİN SELİYƏM, GÖZÜMÜN GÖLÜ

Mən öz ürəyimdən başlayan seləm,
Ürəyim təntisə selim səngiyər.
Vaxtını itirmir vaxtında ölü-
Həyat şirin olsa ölüm ləngiyər.

Mən öz gözlərimə yiğisan göləm-
Gözümə yiğmişam ağrı-acımı.
Bilmirəm nə üçün yarandım belə-
Ağrıyan ürəyim ağrı acımı?

Qəlbimin seliyəm, gözümün gölü,
Gör hardan başlayıb, harda bitirəm.
Mən də bu aləmdə bir novruzgülü-
Baharın eşqiylə qarda bitirəm...

Olumdan ölümə gedən yolda
min dəlil, min fakt.
Özüm yaşa dolduqca
Qocalır köksümdə infarkt.

Haçansa məni çalası
Bir ilan bəsləyirəm sinəmdə.
Geriyə dönəməkmi var
bu dönəmdə?!

Gedirik irəli,
yalnız irəli!
Ölüm bizə yaxınlaşdırır,
Biz ölümə yaxınlaşırıq deməli...

YIXILMIŞAM ÖZ İÇİMDƏN

Dopdolu sünbül kimiyyəm,
Küləklər sovurur məni,
Dənələyib dənə-dənə
Sac üstdə qovurur məni.

Bu qiyaşə, bu biçimnən
Boylanıram söz içindən.
Yixılmışam öz içimdən,
Tale təzdən qurur məni.

Ürək dönüb daş yumağası-
Güçüm çatmır daşımışa.
Vallah qoymur yaşamağa
Bu şahanə qürur məni.

Nə umasan yalan gündən,
Qürub çağrı solan gündən?
Sahildə tək qalan gündən
Qasırğalar vurur məni.

BİR GÜN QİYAMƏT GÜNÜ VAR

Yer üzündə yer qalmayıb
Ölənləri dəfn etməyə.
Zülm etməyə hazır insan
Öyrəşməyib rəhm etməyə.

Dilənçilər, milyonçular...
Dünyanın təzadına bax.
Köhnə acın, yalavacın
Sən bir təzə adına bax.

Yerdə yeriyə bilməyən
Qanad açıb göylə gedir.
Çox görmüşük beləsini-
Hayla gəlib küylə gedir.

"Müsəlmanam" deyən kəsin
Nə imanı, nə dini var.
Düşünən yox bu dünyanın
Bir gün qiyamət günü var.

VARLILAR, KASIBLAR

Varlılar köçəri quşa bənzəyir,
İsti ölkələrə uçub gedirlər.
Millət dar ayaqda ələnir bir-bir,
Yurdu sevməyənlər qaçıb gedirlər.

Kasiblar vəfali sərçə kimidir-
Torpaqdan ayrılmaz, daşdan ayrılmaz.
Bilməz ki, vətənin sazağı nədir,
Ona qılinc çəkən qışdan ayrılmaz.

SUALLI MİSRALAR

Başımı götürüm hayana gedim-
Dünyanın hər yeri beləmi görən?

Bu ömür qısalдан ömür-gün yükü
Hamının çiynində şeləmi görən?

Yerimiz yer üzü yaxşı-yamanlı,
Dünyaya gəlirik bəxtə gümanlı.
Niyə gözlərimə dəyir dumanlı-
Səadət bürünüb tüləmi görən?

Şeytan bazarında şər satan çoxdur,
Qəpiyə-quruşa ər satan çoxdur.
Torpağa nırx qoyub yer satan çoxdur-
İnsanlar hələ də köləmi görən?

Deyirlər özünə təzə peşə seç,
Hamının keçdiyi bu körpüdən keç...
Tərəzi qulpundan yapışarmı heç
Sözdən saray yapan qələmi görən?

Mən külə dönəsi ocaq deyiləm,
Tumurcuq tutmayan budaq deyiləm.
Tanrıımın gözündən uzaq deyiləm-
Məni yaxşı görür aləmi görən.

TƏZADLI MİSRALAR

Böyük imarətlər yapılan yerdə
Divarı torpaqdan daxmalar da var.
Ömür bəzəyidir minnətsiz çörək,
Boğmaya çevrilən loxmalar da var.

Ağarar gecəsi qara qulun da,
Sağaldan gücü var bir "sağ ol"un da.
Yananlar "uf" deməz haqqın yolunda,
Nahaqdan yandırıb-yaxmalar da var.

Alovlar nə qədər, odlar nə qədər.
İşıqlı, kölgəli adlar nə qədər.
Doğmalar içində yadlar nə qədər,
Yadların içində doğmalar da var.

ÜNVANSIZ ŞEİR

Ağriyan üreyin üstündə əsin-
Böyük ağrıların kökü dərində.
Gecəni yuxusuz keçirən kəsin
Dan üzü doğular bəbəklərində.

Doğular dan üzü-nurlanar dünya
Nurlu adamların baxışlarından.
Kədərli-kədərli firlanar dünya
Asılıb bu payız yağışlarından.

VAXT ƏLƏNİR

Mən dünyaya göz açmışam
Sazla sözün arasında.
Çığır salıb, iz açmışam
Dağla düzün arasında.

Ömür gedir- ləpir qalır,
Vaxt ələnir, xəlbir qalır.
İnsana bir səbir qalır
Geclə tezin arasında.

Nə qədər namərd var imiş
O qədər də dərd var imiş...
Axırətdə fərq var imiş
Ağla bezin arasında.

Qəm qəlbimi silələyir,
Dərd köksümü kül eləyir.
Əcəl məni girələyir
Qaşla gözün arasında.

BÍZ BİR OLSAQ

Dinimiz-bir,
Dilimiz- bir.
Ayağımız,
Əlimiz- bir.

Dinbir deyilik,
Dilbir deyilik,
Əlbir deyilik,
Deməli
Biz-bir deyilik...

"Heyratı"mız,
"Cəngi"miz-bir.
Tale eyni,
Rəngimiz- bir.

Ayri-ayrı zərrəsiyik
Bir Günəşin.
Birləşib Günəş olmağı
Fikirləşin...fikirləşin...

VƏTƏN MƏNƏ QÜRBƏT OLDU

Qoca dünya allı-güllü nağıldı,
Bu nağla inanmayan oğuldu...
Yurdum yandı, xanimanım dağıldı,
Zəhər mənə "şərbət" oldu içəmmi?

O atlılar indi atdan düşübdür,
Dil hörmətdən, ağız daddan düşübdür.
Sənət gözdən, söz urvatdan düşübdür,
Ömrüm-günüm bərbad oldu-heçəmmi?

Möhtəkirin, rüşvətxorun sayı yox,
İşbazların, aşbazların tayı yox...
Adam gördüm adamlıqda payı yox,
Vətən mənə qurbət oldu köçəmmi?

GÖRÜNMƏZLİK

Göy üzündə sonsuz sayda
Görünməyən ulduzlar var...
İynə ulduzu boyda
İşığını, şəfəqini
Biz görmürük.

Üzü gündoğan tərəfə
Boylanırıq neçə dəfə
Üfüqlərin üfüqünü
Biz görmürük.

Ana bətnində uşağa
Həyat qabaqcadan bəlli-
Ölümən o yana nə var
Biz görmürük.

Zaman-zaman ağlımızla,
Gözümüzlə öyünsək də,
Özümüzlə öyünsək də
Çox şeyləri düz görmürük.
Günəşdən savayı günəş
Bəlkə də var- biz görmürük...

ÖMÜR DEDİKLƏRİ

Ömür dedikləri bir dəli çaydır-
Aخار məcrasını tapana qədər.
O elə vergidir, o elə paydır
Bir gün bağışlanar, bir gün də gedər...

Əsrlər adlayar paslı bir dəmir,
Bəşərin yaşican daşın ömrü var.
Yüz il də ömürdür, bir an da ömür,
Ömrün yaşı varsa, yaşın ömrü var.

Nankor bir məxluqun üstünə gəlsə
Bəzən əcəlin də "əmri" uzanar.
Hər kəs öz ömrünü yaşaya bilsə

Yaxşı adamların ömrü uzanar.

Daşın daş ömrü var, insanın insan-
Tapılmaz insanla daşda oxşayış.
Yaşatmaq çətindir, yaşamaq asan-
Olsa da ömürdə, yaşda oxşayış...

Tikanı mənasız görəndən sonra
Heyifim gəlməyir gülün ömrünə.
Bir də doğularsan öləndən sonra-
Qatsan öz ömrünü elin ömrünə...

DÜŞMƏNLƏRİM

Mənim düşmənim güclüdür-
Güçüm çatana dəymərəm,
Dişim batana dəymərəm,
Çöldə yatana dəymərəm.

Mənim düşmənim dostumdur-
Üzümə gülər- ağlamaz,
Dərdimi bilər-ağlamaz,
"Öl" desəm "ölər" - ağlamaz...

Mənim düşmənim mən özüm-
Heç özümü qormadım,
Heç özümdən yarımadım;
Göyərmədim, qurmadım...

...Düşmənlərim, düşmənlərim...
Dost olub peşman oldunuz,
Əlinizdən o gəldi ki,
Axırda düşmən oldunuz...

ADƏT

Toya da, vaya da adət etmişik,
Qışa da, yaya da adət etmişik,
Adətlər içində yaşayırıq biz,
Adət məcəlləsi daşıyırıq biz.

Adətlər ədədi silsilə kimi
Uzunar ən uzun mənzilə kimi,
İstəyər dünyani gəzə adətlər,
Köhnəyə qoşular təzə adətlər-
Bu da bir adət...
Gecələr gecənin qaranlığına,
Gündüzlər günəşə adət etmişik.
Qanımız qiymətli qanunlara da
Hər yerdə, həmişə adət etmişik.
Adət etməmişik baharda qışa,
Adət etməmişik vədəsiz yaşa.
Başımız-beynimiz öyrəşməyibdir
Ağıllı beyinə, kamallı başa.
Adət etməmişik can-nəfəs verək,
Barı, heç olmasa son nəfəs verək
Qəfəsdə çırpınan yaralı quşa.
Adət etməmişik, eləmərik də
Havayı yaxşılıq eləməyə biz.
Özünüz bilirsiz, mən deməsəm də-
Adət etməmişik daha nəyə biz...

QƏRİB QUŞLAR, PƏNCƏRƏMDƏN ÇƏKİLİN

Bu gecəni gözüaçıq yatmışam,
Fikir adlı bir ümmanda batmışam...
Görürsünüz ürəyimi tutmuşam-
Qərib quşlar, pəncərəmdən çəkilin.

Yollar yorub açmadığım iz-qərib,
Ürəyimi yuva bilən söz-qərib...
Nə dilərsiz mən qəribdən siz qərib-
Qərib quşlar, pəncərəmdən çəkilin.

Damarımda axıb gedən duyğusuz,
Ya nənəmin, ya babamın ruhusuz...
Gözlərimdən çəkilməyən yuxusuz-
Qərib quşlar, pəncərəmdən çəkilin.

Asılmayın eyvanımın tağından,
Qopun gedin ürəyimin dağından...
Boylanmayın mənə belə yaxından-
Qərib quşlar, pəncərəmdən çəkilin.

Necəsovum bu dumanı, bu çəni,
Necəqovum göydən yerə "köçəni"?!
Oxumayın ürəyimdən keçəni-

Qərib quşlar, pəncərəmdən çəkilin.

Bu dünyada budağı yox köksüzün,
Mən insanam-yer mənimdir, göy sizin...
Göy üzünü sizə verdim- hey süzün-
Qərib quşlar, pəncərəmdən çəkilin...

O - SƏN, BU - MƏN

Mənim qəm karvanım daş yoldan keçir,
Sənin kef karvanın baş yoldan keçir.

Yağlı dilim yoxdur-həsrətəm yağa,
Sən məddah çörəyi yeyirsən ,qağa!

Kiminin ürəyi, kiminin çibi,
Sənə də qismətdir boşqabın dibi...

Yarınmaq, yalmanmaq missiyan olub;
Bundan bu millətə nə ziyan olub?!

Elə sən özün də "el adamı"san,
Əkinçi, biçinçi, cöl adamısan.

Apardı naxırçı dədəni həyat,
Başladı səninçün mədəni həyat...

İndi böyüklərin böyük qulusan,
Simlərə tazənə vuran qolusan.

ÇOBANIN NƏYİ ÇATMAYIR

Çörəyi, ruzusu,
Qoyunu, quzusu.
Qayalarda "dərc" olunan
Yazısı-pozusu-
Çobanın nəyi çatmayı?

İti(pişiyi),
Evi(eşiyi),
Ay balam, qınamayın kişiyyi-

Çobanın nəyi çatmayır?

Qapqara yapıncıda
Özgə planetdən düşüb
Yer kürəsinə.
Camaat qazandığını
Verir ev kırəsinə-
Çobanın nəyi çatmayır?..

İstəsə qəzəblənər,
İstəsə həlim olar.
İstəsə şəhərə gəlib
Alim olar-
Çobanın nəyi çatmayır?..

BİRİSİ VAR

Şahmar ilan kimi fisıldayar o,
Tökər zəhərini yüzünün üstə.
Nadanın davası on qarış yerin,
Beş arşın ağıının, bezinin üstdə.

Hərədən bir təzə söz alıb gedər,
Qalmaqla olmasa sozalıb gedər.
Arvadı ayaqda toz olub gedər,
Mə"şuqə dırmaşar gözünün üstə.

Nə mərfət anlayır, nə ayıb qanır,
"Təmizəm" söyləyib özünü danır.
Onun əvəzinə çörək utanır-
Namərdin çörəyi dizinin üstdə.

Ürəyi çay daşı, sinəsi qəfəs,
Çatmir ciyərinə aldığı nəfəs.
Hamiya kişilik dərsi verən kəs
Kişitək durmaya sözünün üstdə.

Piy tutan qarnını tutmur qucağı-
Özgə çırpısıyla yanır ocağı.
Baxır özünə də üstdən aşağı-
Özü dayanıbdır özünün üstdə.

BELƏSİNİ GÖRMƏMİŞDİM

Gözü göydür, dişi seyrək-
Beləsini görməmişdim.
Sinəsində vurmur ürək-
Beləsini görməmişdim.

Hay verib harayçı olur,
Pay bölsələr payçı olur.
Dost arası qayçı olur-
Beləsini görməmişdim.

Adam barmağını dişlər:
Harda bitir bu qəmişlər?
Çox görmüşdüm görməmişlər,
Beləsini görməmişdim.

Səsi yoxdur, sədası var,
Boydan uca ədası var.
Dünyanın çox gədası var-
Beləsini görməmişdim.

Yaltaqlıqda geri qalıb,
Bir sümük, bir dəri qalıb.
Başda güllə yeri qalıb-
Beləsini görməmişdim...

GERÇƏK NAĞIL

Bic balıqlar üzə çıxmır-
Dəryanın dibində gəzir.
Bizim Fatma, Tükəzbanlar
Əcnəbi "cip"ində gəzir.

Bu dünya qum düzənliyi,
Yzlər görüb üzərliyi.
"Gözələ" bax, gözəlliyi
Boyaqcı küpündə gəzir.

Deməsəm bağrim deşilər,
Desəm də boynum eşilər.
Bu zamanda çox "kişilər"

Arvadın ipində gəzir.

Dağıdan yox bu dumanı,
Eşidən yox and-amanı...
Boğulan kəs son gümanı
Bir saman çöpündə gəzir.

Söyləmeli nağıl çoxdur:
Biri vardır, biri yoxdur...
Biri acdır, biri toxdur-
Hərə öz kefində gəzir...

YER ÜZÜ-ODLU KÜRƏ

Şərqdən Qərbə, Qürbdən Şərqə
İnsan köçü baş alıbdır.
İynə atsan yerə düşməz
Yerlər indi boşalıbdır.

Suçu nəymış insanların,
İçi nəymış vulkanların?
Acılmayan kurqanların
Üz-gözünü daş alıbdır.

Bu dünya öz avazında-
Sevgi var saz havasında.
Yatırıq yaz havasında,
Qapımızı qış alıbdır.

Yer üzü, odlu kürəsən-
Dəyişdin birdən-birə sən...
Mən hara köçüm görəsən-
Ömrü-günü yaş alıbdır...

GƏRƏK

Bu indiki uşaqlara
Süddən qabaq kökə gərək.
Övlad əkmək istəyənlər
Əvvəl taxıl əkə gərək.

Bal kimidir bala canı-
Haqqı var ki, ala canı...
Başsız bilib balacanı
Aldatmasın yekə gərək.

Eh, biz hara, oyun hara?-
Əcəb düşdük oyunlara...
Bu kütbeyin qoyunlara
Bir yolbilən təkə gərək...

EVİMİZDƏ KÖRPƏ ƏTRİ

Evimizin havasında
Körpə ətri,
Süd qoxusu,
Səhərəcən uyumuruq-
Yuxumuzu yatır körpə.
Öz körpəcə yuxusunda
Gəlib bizə çatır körpə...

Evimizin sevincində
Körpəmizin gülüşü var-
Gülən kimi güldandakı
O yalançı gullər açar.
Təki balam ağlaması-
Ağlayanda gullər qaçar...

Ay evimin yarasığı,
Ay südəmər sarmaşığım,
Gəl boynuma dolan görüm
Övlad nədir,
Körpə nədir.
Bu nəsildən o nəsilə
Keçid nədir, körpü nədir...

1979

KÖNLÜMÜN SEVİNCİ, QƏMİ BU TORPAQ

Marağa üzündən, Təbriz gözündən
Hələ öpməmişəm, öpəsiyəm mən.
Ayağım dəyməyəm o torpaqları

Həsrətli gözümə təpəsiyəm mən.

Çəkilmir başından duman xalqımın-
Günlərdən Gün payı uman xalqımın...
Qoynu qasırğalı ümman xalqımın
Küləklər sovuran ləpəsiyəm mən.

Yaylağım qovuşmaz, yaylam bitişməz,
Baharı gətirən bayram bitişməz...
İki parçalanmış laylam bitişməz-
Bölünmüş beşiyin körpəsiyəm mən.

Qaradağ, Qarabağ- qədim mahalim,
Al sıniq könlümü, qoyma yuxalim.
Yetər Savalana, yetər bu halim-
Yurdumun niskilli Kəpəziyəm mən.

Yaramı açmayın-aranı açın,
Qəribdir qardaşım, yalqızdır bacım...
Bu tayda göyərən yaşıl ağacın
O tayda qaralan kölgəsiyəm mən...

Ömrümdən-günümdən baxan Arazdır,
Araz aramızdan axan Arazdır.
Desələr günahkar o xan Arazdır,
Arazi gözümdən səpəsiyəm mən...

Könlümün sevinci, qəmi-bu torpaq,
Sünbüle döndərər dəni bu torpaq.
"Çiyninə aşırıb" məni bu torpaq-
O taylı, bu taylı heybəsiyəm mən...

YANLIŞ NAXIŞ OLANDA

*Hindistana birbaşa yol açmaq istəyən
X.Kolumb azaraq Cənubi Amerikaya
gəlib çıxmış və bu da yeni bir qitənin
kəşfinə səbəb olmuşdur.*

Alıb uzaqlardan sorağıımızı
Min cürə xəyala düşməyimiz var.
Azıb yolumuzu, yolağımızı
Bu yoldan o yola düşməyimiz var.

Yaxşı ki, yer üzü genişlik geyib,
Yaxşı ki, arabir azıraq biz də.
Deməli nə varsa dahilər deyib,
Azib yolumuzu yazırıq biz də.

Bəzən düz yolumuz dolanbac olur-
Bir qız gözlərində azib gedirik...
Beş kəlmə xoş sözə insan ac olur,
Biz yazıq gəlirik, yazıq gedirik.

Azsa da dumanda , itsə də çəndə
Çəməndən pətəyə arı yolu var.
Bütövlər büt olur böyüklüyündə,
Yarımçıq ürəyin yarı yolu var.

Azıraq-bəxtimiz üzə güləndə,
Azıraq-az gedib, üz gedirik biz.
İş elə gətirir aza biləndə
Mərama, məqsədə düz gedirik biz.

ÖMÜRDƏN ETÜDLƏR

Mən neylərəm təzə dərdi-
Köhnə dərdim təzətərdi...
Qəm yükünü çəkməsəydi
Ömür yaman tez ötərdi.

Bir qanun var yaranışdan-
Gün yazdandır, boran qışdan.
Dönük insan vəfasızdır
Yurda dönən qaranquşdan...

Gah yamacda, gah zirvədə
Çörək kəsdik biz bir vədə.
Lakin ürək süfrə deyil
Açaq onu hər süfrədə.

Yüz canının canı məndə-
Demə o can hanı məndə?
Mən üzdəki mən deyiləm,

Gizlin məni tanı məndə.

Bal arısı bal çəkməkdə,
Həsrət gözüm yol çəkməkdə.
Yazı yazan tələsibdir
Qismətimə qol çəkməkdə.

Ərzi gəzib yuxularda
Axtarıram yoxu varda.
Ürək deyir:-Üzmə məni,
Vətən harda, yıxıl orda...

DAVUD NƏSİB

Gözəlliyi gözlərinə
Yığılb getdi Davud Nəsib.
Dostu, doğmanı yandırıb,
Yaxıb getdi Davud Nəsib.

Hərdən qışiq, hərdən yazıq,
Dərdli köksüm qazıq-qazıq...
Mən yazığa yazıq-yazıq
Baxıb getdi Davud Nəsib.

Bu gördüyüüm yuxumudur?
Çox niskili yuxum udur.
Şair şimşək çaxımıdır -
Çaxıb getdi Davud Nəsib.

O dumanlı yaz səhəri
Tapdı qəzavü-qədəri.
Qayıtmadı üzü bəri,
Çıxıb getdi Davud Nəsib.

Tələsdi yalqız olmağa,
Kəhkəşanda iz olmağa.
Bir tənha ulduz olmağa,
Axıb getdi Davud Nəsib.

AĞ PƏRDƏLİ QARA FAYTON

Qara çıraq qaranlığı
Əlçim-əlçim əyirdikcə,

Gənc faytonçu yel qanadlı
Atlarını səyirtdikcə
Uzaq çevirilir yaxına,
Yol dirənir sübh çağına-
Ağ səhərin süd çağına...

Gecə-gündüz arasından,
Ağban evlər sırasından
Keçib gedir yel qanadlı,
Ağ pərdəli qara fayton.

Hara gedir, niyə gedir,
Bəlkə yerdən göyə gedir?
Bilən olmur bu faytonun
Gəlişini, gedişini...
Ağ pərdəli qara fayton
Bu gedışlə yolda qoyur
Keçmişlərin keçmişini.

Bir vadiyə çatar-çatmaz,
Gələcəyin ilgimləri
Göz öndənə göz aldadır-
Torpaqdan buluda kimi,
Vələsdən palıda kimi
Burda hər şey gözəl dadır...

Xır sinəli xırmanlardan,
Ordu-ordu ormanlardan,
Tarixləşən zamanlardan
Keçir yolu, yolağası.
Bəlkə olumdan ölümə
Tələsir bu "yol ağası".

Bilinməyən bilməcəmi
Ağ pərdəli qara fayton?
Bəlli olmayır heç kimə-
Hansi inamın eşqinə
Üz tutubdur hara fayton?

ÜRƏYİM AĞRIYARKƏN

Nə istərdin bu halında,
Ey müşkülə düşən ürək?
Dərdin ,qəmin tonqalında

Haray çəkib bişən ürək.

Döyüñürsən aram-aram,
Döyüñürsən- demək, varam.
Az qalıram səni yaram
Dərdlərimi görmək üçün...

Gecəm keçir..
Dönüklüyün
Çarpayıya yıxır məni.
Yumruq boyda böyüklüyü
Dünya boyda sıxır məni...

ƏLLƏRİN TALEYİ

Mən insanam- yaranışdan
Əllərimlə yaşamışam.
Yorğun düşən əllərimə
Layla çalıb oxşamışam.

Oxşamışam əllərimi
İki körpə balam kimi.
Oxşamışam qoşa bürclü
Alınmayan qalam kimi.

Vaxt olub ki, mən yatmışam,
Yuxusuz qalıb əllərim.
Mənə çörək verə-verə
"Ac-susuz" qalıb əllərim.

Od kürələr əllərimi
Yandıranda yanmışam mən.
Soyuq-soyuq əl veriblər,
Əl tutanda donmuşam mən.

Deməmişəm kimə isə
Mən yalvarım, mən ləliyim.
Üzümü ağ eyləyibdir
Mənim qara fəhləliyim.

Mənim körpə barmaqlarım
Qabar-qabar naxışlanıb.
Əlimdən bir xata çıxsa
Qabarına bağışlanıb...

Dar günümüzdə, gen günümüzdə
"Əllərim var"-demişəm mən.

Kiminsə yox, əllərimin
Çörəyini yemişəm mən.

Çil-çıraqlı saraylarda
Sakit baxıb lal durmuşam.
Kimliyimi soruşublar-
Mən əlimi qaldırmışam.

Əllərimdən boylanmışam,
Əllərimdən görünmüşəm.
Zaman -zaman əllərimin
Arxasınca sürünmüşəm.

Əllərimə sərf etməyib,
Əl verməyib hər düşüncə.
Əlləşmişəm, çalışmışam
Əllərim əldən düşüncə.

...Xatırlayıb düşünürəm
Yeniyetmə illərimi.
Sevgilimin əli dəyib-
Mən öpmüşəm əllərimi...

Ömür ötüb, gün tələsib,
Zaman keçib, il dəyişib.
Fəhləlikdən oxumağa
Gedən yolda əl dəyişib.

Kağız-qələm, dəftər-kitab
Qamarlayıb əllərimi.
Ağ varaqlar sığal çəkib
Hamarlayıb əllərimi.

Kələ-kötür cod əllərim
Dönüb olub pilə kimi.
İşsiz əlim mənə baxıb
Zəncirlənmiş kölə kimi.

Əllərimin "əlilliyi"
Ürəyimə qübar olub.
Qələm tutan barmaqlarım
Bir gün yenə qabar olub.

Tale belə gətirib ki,
Əlim qabarsız olmayıb.
Qabar əlin barı imiş-
Əllərim barsız olmayıb.

İllər ötüb, elə yenə
Əlim qələmdən yapışib.
Bu sevinclər bolluğunda

Ürəyim qəmdən yapışır.

Əl görmüşəm-ət parçası,
Əl görmüşəm-ələk kimi.
Yüz dolanbac dolanıbdır
Əllər çərxı-fələk kimi...

Mən indinin indisində,
Dünyanın ağ gündüzündə
Əllərə baxan görürəm.
İniltisi yeri-göyü
Yandırıb-yaxan görürəm.

İki əllə bir bədəni
Qadir deyil saxlamağa.
Güçü çatmir yaşamağa,
Güçü çatır ağlamağa.

Bilən yoxdur bu adətlər
Kimdən gəlib, nədən qalıb.
Deyirlər ki, beləsinə
Əl tutmaq Əlidən qalıb.

Əl var çəkic dəstəyindən,
Əl var ətəkdən yapışır.
Bu ətəkdən yapışanlar
Elə bil tükədən yapışır.

Əllər özü təpişirlər,
Əllər özü ələ uyur.
Əgər əli əl yuyursa
Əl də dönüb üzü yuyur.

Ölüm-qalım, gəlim -gedim
Əl xəttindən keçib gedir.
Halal-haram da əllərin
Sərhəddindən keçib gedir.

Hər insanın bir taleyi,
Hər taleyin bir "əmri" var.
İnsanın öz ömrü bəlli,
Bir də onun əl ömrü var...

QIZIMLA SUAL-CAVAB

- Çaylar hardan başlayır?
- Bulaqlardan başlayır.

-Bulaq hardan başlayır?
-Bu dağlardan başlayır.
-Dağlar hardan başlayır?
-Uzaqlardan başlayır.
-Uzaq hardan başlayır?
...Di cavab ver...gör bir ha,
Uşaq hardan başlayır...

UNUDA-UNUDA

Gün hardan çıxıbdı görəsən yenə-
Kəndinə gəlmisən, doğma kəndinə...
Üzündən-gözündən zəhrimər yağır-
Xəyanət etmişən yoxsa "əhdinə"?..
Hamı sənə baxır, sən isə yerə,
Gözünü yandıran gözlərdən qaçıb,
İynəli-tikanlı sözlərdən qaçıb,
Çıxırsan həyətə gün bata-batda,
Sola çevrilirsən, sağa baxırsan,
Qürubda qızaran dağa baxırsan,
Səninsə üzünə baxmayırlar dağlar.
Dumanı-çiskini, daş-qayasıyla
Elə bil üstünə axnayırlar dağlar...
Tək bircə daşına əl vuran kimi
Uçur qapınızın köhnə hasarı.
Oğul gəlişindən xəbərdar kimi
Uzaqdan boylanır ana məzarı,
Yolunu salmırsan məzarıstana-
"Qorxursan" sellənən göz yaşlarında
O qərib, o soyuq məzarıslana...
Beləcə hər yana baxıb gedirsən,
Gəlib çıxdığıntək çıxıb gedirsən.
Ağlayan bacını görüb qəfildən
Guya kövrəlirsən, guya dolursan.
Bu kəndi-kəsəyi, eli-obanı
Unuda-unuda unudulursan...

QAYIDIŞ

Ömür yolu dolamadır-
Biz getdikcə qayıdırıq.
Sapımızı sarıldıqca

"Dünya dükçə" -qayıdırıq...

Zaman-zaman bu çevrədə
Fırlanırıq firfiratək.
Bir qarlı qış "budağında"
Qayıdırıq sırsıratək.

Qayıdırıq ilkimizə,
Qayıdırıq kökümüzə.
Qayıdırıq babam geyən
Börkümüzə, kürkümüzə.

İnsan özü bir tərəfə,
Pal-paltar da kökə qaçıır.
Min illərdən gələn uşaq
Yenə əldə kökə qaçıır...

Biz ömür-gün təkrarıyıq,
Qanımız çox qədim qandır.
Axşam sönüb gedən günəş
Səhər yanıb qayıdandır...

DAŞ HAQQINDA DÜŞÜNCƏLƏR

Torpaqdımı daşın kökü,
Daşın nəslİ hardan başlar?
Min illərdir insan ilə
Qardaşlaşışb qara daşlar.

İldirimlər qoparmayıb
Bu torpaqda bitən daşı.
İnsan yoxkən daşlar olub
Yer üzünüñ vətəndaşı.

Bu torpağa ömür qıyan
Bizdən əvvəl daş olubdur.
Baxıb vətənin daşına
İnsan vətəndaş olubdur...

Bir məramlı yolçulara
Nədənse "yoldaş" dedilər.
Bir qarından çıxanlara
Nədənse "qardaş" dedilər.

Közərtili, qızartılı
Ocaq daşı, od daşı var.

Yer üzünün daş yaddası,
Yaddaşların yad daşı var.

Yaman gündə sıpər olub
Bu torpağın bürcü, daşı.
Həsrət çəkən iki qəlbi
Qovuşdurub elçi daşı.

Ulu babam keçmişimi
"Daş" fırçayla daşa çəkib.
Bu dünyadan gedəndə də
İnsan daşı başa çəkib...

Deməyin ki, bu daşların
Damarında qan işləməz.
Daş urzalı, urvalıdır-
Daşsız dəyirman işləməz...

Daş ömrünə bələd olub
Bu daşları daşımışıq;
Daş üstə daş evə dönüb-
Daş içində yaşamışıq...

Şan- şöhrətli şəhərlərin
Daş naxışlı küçəsi var.
Daş köksündən bulaq çıxır,
Daşda qızıl külçəsi var...

Ömrümüzə- günümüzə
Gün çalayıb daş beləcə.
Gözlərimin yaddaşında
Daş qalaydı kaş beləcə...

Heyiflər ki, belə deyil,
Belə deyil daş başatan.
Bə"zən daşı gözdən salır
Çəpərimə o daş atan...

Bə"zən "daşa dəyir" başım,
Bə"zən çörək "daşdan çıxır".
Belə vaxtlar insan ağlı
Havalanıb başdan çıxır.

O zaman ki daşqəlbilər
Yollarımı daşa salır,
Gecəm keçir... yuxum köçür-
Kirpiyimdən daş asılır...

İstəyirəm bu daşları
O daşlarla daşa basım-
Yolumuzda qara daşlar

Fürsət tapıb yaşamasın...

ÇINAR ATASI

*Övladsız bir kişi qapısında
dörd çinar ağaççı əkib...*

Bu da tale payı, ömür töhfəsi-
Dörd çinar dörd bala əvəzi imiş.
O evə qarışan çinar nəfəsi
Demə oğul-uşaq nəfəsi imiş.

Çinarlar əridər qəmin qarını,
Soyuq sonsuzluğun yanar atası.
Boylanıb boyuna "övladlarının"
Bir boy da ucalar çinar atası.

Hər axşam o ata orda dincələr,
Öpər dörd çinarın budaqlarını.
Hər səhər yeriyib üstünə gələr
Yeriyə bilməyən "uşaqlarının."

Soyuqda, sazaqda çinar atası
O dörd balasını donmağa qoymaz.
Hər çinar çin olan övlad butası,
Quşu da üstünə qonmağa qoymaz.

Beləcə ömr edər göz qabağında
Çinar qiyafəli" qardaş-bacılar".
Körpəsiz bir evin sakit çağında
Açılar pəncərə, qəfil açılar...

Öpülər, sevilər çinar budağı-
Budaq da insana qanad olarmış.
Çəkəndə köksünə tale bu dağı
Ağac da insana övlad olarmış...

...Bu da tale payı, ömür töhfəsi-
Dörd çinar dörd bala əvəzi imiş.
O evə qarışan çinar nəfəsi
Demə oğul-uşaq nəfəsi imiş...

BU ARZU CIĞIRI, ÖMÜR YOLUDUR

Üzümü tutmuşam işıqgələnə-
Gedirəm, gedirəm çata bilmirəm.
Sevinc elə qaçıր-yad olur mənə,

Dərd elə doğmadır- ata bilmirəm...

Hərənin öz dərdi, öz sevinci var,
Yad gözlər islanmaz göz "yağışımdan".
Dolanır başımda fikir-buludlar,
Misralar göyərir söz yağışımdan...

Könlümdən keçənlər uzaqdan keçir-
Oduma-közümə tutuşmur nəsə...
"Xəyal gah arandan, gah dağdan keçir",
Çatışmir, ömrümdə çatışmir nəsə.

Yanıram, sönürəm -külüm közərmir,
Odum buxarlanıb tüstümdə qalır.
Gecələr sübhəcən yuxum da gəlmir-
Əlim ürəyimin üstündə qalır...

Bu gidi dünyanın al-dəyişləri
Nifrət bərəsində əlimə keçir.
Kövrək ürəyimin titrəyişləri
Əlimdə tutduğum qələmə keçir...

Nə yaxşı ürəyim sözlə doludur,
Nə yaxşı boşürək doğulmamışam...
Bu- arzu cığırı, ömür yoludur,
Bu yoluñ üzünə ağ olmamışam...

Beləcə bir ömür yanın ocağam,
Beləcə kim bilər kiməm, nəyəm mən.
Ya yarpaq sabahlı bir tumurcuğam,
Ya da açılmamış dəfinəyəm mən...

DÜŞÜNƏN HEYKƏL

Hər yanı al-əlvan çiçək çələngi,
Füzuli düşünür daş paltarında.
Qurbətdə o qədər üşyübüdü ki,
Doğma vətəndə də qış paltarında.

Əllərim çırpinır, çatmir əlinə-
Əli əlimizdən üzülü babam.
Nə qədər boylanaq daş heykəlinə,
Nə qədər dinməsin Füzuli babam?..

Ölməzlik közərir söz ocağında-
O, ölməz sənətin özülü imiş.

Ən gözəl şerini yazan çağında
Hər şair bir azca Füzulimiş...

Ayrılıb o gündən, gəlib bu günə-
Dönük dövranıyla küsülü babam.
Dalıb xeyallara düşünür yenə...
Görən nə düşünür Füzuli babam?..

ORXANIMA

Hələ nə bilirsən dünya necədir,
İndidən gəl belə ağlama, oğlum.
İşıqlı gözlerin aylı gecədir -
Baxışın aparır ağılim, oğlum.

Hələ nə görmüsən gözlərin dolur,
Gəl belə boylanma üzümə mənim.
Ürək qəm çəkəndə göz dərin olur-
Oxşatma gözünü gözümə mənim.

Demirəm atana bənzəmə, atam,
Deyirəm dərdimiz oxşamasın qoy.
Haqqın vergisiylə verilən butam,
Haqqa kor baxanlar yaşamasın qoy.

Sənindir atamdan aldığım öyüd-
Atanın yerində oğul ataymış...
Qız - Araz boyunda pərişan söyüd,
Oğul - körpüləşən o tay, bu taymış...

1985

BÖYÜYƏNDƏ

*Böyüyəndə özümə yaxşı oyuncalar alacağam...
Xəyalə*

Ağlın böyüyəcək sən böyüyəndə-
Gəlincik gülməli gələcək sənə.
Unutma, uşaqlıq qalır arxada,

Oyuncaq gətirmir gələcək sənə.

Arzun böyüyəcək sən böyüyəndə,
Ay-ulduz olacaq oyuncaqların.
Yada düşməyəcək oyuncaq üstdə
Məni küçələrdə qoyan çağların.

Sözün böyüyəcək sən böyüyəndə,
Ağlıdan gələcək dilindən gələn.
Mən bunu səndən də yaxşı bilirəm-
Yaxşılıq olacaq əlindən gələn.

Atan qocalacaq sən böyüyəndə,
O vaxt baxacağam səndə özümə.
Bu qəmli təsəlli su çıleyəcək
Könül atəşimə, ürək közümə...

1980

DÜNYA, MƏNİ DARA ÇƏKMƏ

Gah gündüzəm, gah gecəyəm,
Dünya, məni dara çəkmə.
Açılısı bir qönçəyəm,
Ağ günümə qara çəkmə.

Bu boranda, qarda nə var-
Boran-başsız, qar-dənəvər...
Qərib mənəm-yurda nə var,
Dağlar, məni ora çəkmə.

Birisinin cah -cəlalı,
O birinin dərd-məlalı...
Kimə qalıb dünya malı,
Tamah, məni vara çəkmə.

Sinəm dolu, dilim laldır,
İnsan ömrü bir xəyaldır...
Günəş, məni göye qaldır,
Torpaq, məni gora çəkmə...

YUXUDA ÖLMƏK

Bu gecə yuxuda gördüm ölmüşəm-
Əlvida demişəm ömrün kefinə.
Bir aylı gecənin aydınlığında
Məni bükübdülər bir ağ kəfənə...

Aydınca görürəm ağlayanları,
Qızımın göz yaşı gözümdən axır.
Getmək istəyirəm öz məzarıma-
Görürəm tabutum özümdən ağır...

Tabutu üzürlər yerin üzündən,
Əlvan əklillərə "əkilir" adım.
Düşmən dostlarımın vida sözündə
"Yaxşı insan" kimi çəkilir adım.

Qərəzli-mərəzli tənqidçilər də
Təriflər yağıdırıb üz tutur mənə.
Sağ ikən əl verib əl tutmayanlar
Öləndə yalandan yas tutur mənə.

Səsim diri qalır-hey qışqırıram,
Fikirli izdiham eşitmır məni.
Soyuq çıyılardə tabut soyuyur,
İsti torpağacan isitmır məni...

Məni dəfn eləyib geri dönürlər,
Düşmən şübhələnib qorxur ayılam...
Mənim yas yerimə gələn kəsləri
Mən özüm qapıda qarşılıyıram...
Yenə də başlayır əvvəlki həyat,
Yenə də düşmənim, dostum seçilir.
Yuxuda gördüyüüm ölüm yuxusu
Bir kiçik nöqtəyə dönüb kiçilir...

SUQOVUŞANDA

Kür-Araz boyuna bahar gəlmişdi,
Sucanlı sonalar süzüb gedirdi.
Özləri budaqda qalan quşların

Nəğməsi çay boyu üzüb gedirdi...

Bir özgə yaz idi gördüyüm bu yaz-
Ürəyim uçurdu o yaza doğru.
Mən qəfil görüşə tələsən sayaq
Kür də tələsirdi Araza doğru.

Açmaq istəyirdi puçur dərdlərim
Ana təbiətin yaz havasında.
Araz artmamışdı, azalmamışdı,
Kür yenə axırdı öz havasında...

İlgimlər gözümə tor tutmayırdı,
Gözümdə təbiət özü kimiydi.
Ağıla dolmuşdu o dəli çaylar-
Qovuşan Kür-Araz quzu kimiydi.

Keçib sinəsindən ana torpağın
Bir yola dönürdü iki çay yolu.
Düşündüm...mənzilə yetməyə nə var-
Yolumuz qoy olsun təki çay yolu...

YENƏ GƏLƏSİYƏM

Ömür dayanır mı, insan ölürmü?
Ölümün özü də başqa ömürmü?
Bu sırrı haçansa biləsiyəm mən,
Yenə bu dünyaya gələsiyəm mən...

Bir yaşıl bucaqda ota çevrilib,
Bir yanar ocaqda oda çevrilib
Qoymaram şöləmi oləziyə mən-
Yenə bu dünyaya gələsiyəm mən.

Gərək ayağına durub döşənim-
Bu balta çaldığım yaşıl meşənin
Haçansa ulası, vələsiyəm mən-
Yenə bu dünyaya gələsiyəm mən.

Günəşə qarışib, havaya çöküb,
Ağlayan buludla göz yaşı töküb,
Açılan güllərlə güləsiyəm mən-
Yenə bu dünyaya gələsiyəm mən.

Ömrümün davamı övlad səsiylə,
Bu nəfəsə alduğım söz nəfəsiyle

Mənsizlik qəmini siləsiyəm mən-
Yenə bu dünyaya gələsiyəm mən.

Köçsə "o dünyaya" karvanım, köçüm,
Bir gün tələsərəm bu dünya üçün-
Həmişə harasa tələsiyən mən...
...Yenə bu dünyaya gələsiyəm mən...

GÖZLƏRİM YOL ÇƏKİR

Söhrab Tahirə

Gözlərim yol çəkir-yollar gözümdə,
"Nə bir gələnim var, nə bir gedənim".
Haçandır qalmışan əli dizində,
Bir dildə danışan iki vətənim...

...Həsrət yol gəlibdir neçə qərinə,
Bir gün bu yolları ölçən tapılar...
Xuda kömək olsun Xudafərinə-
Nə vaxtsa üstündən keçən tapılar!

Gözlərim yol çəkir... qulağım səsdə,
Hər gün yol gedirəm düz Təbrizəcən.
Uçmaq çətin imiş tək qanad üstdə,
Yollar uzun imiş bizdən bizəcən..!

Gözümü açandan göynəyir sinəm,
Bu həsrət canımda məgər can qoyub?!
Ölüncə o taya boylanan nənəm
Atamın adını Savalan qoyub...

1983

DİVAR ÇATDAĞINDAN SÜZÜLƏN İŞIQ

Divar çatdağından süzülən işıq
Oynayır gözündə Nazim Hikmətin.
Nə yaxşı günəşi topa tutmayırlar,
Yoxsa ki, xəbəri yox hökumətin?..
Soyuq kamerada alışan şair,
Günəşə tamarzı, pərişan şair

Üzür dənizində bu səadətin...

Bir parça həyatdır- bir zərrə işiq,
Qaranlıq qurd kimi gəmirir ömrü...
Nazim fikrə gedir- fikri qarışıq-
Fikir də bir yandan sümürür ömrü...

Bu titrək işığın aydınlığında
Həyat yoldaşına həyat haqqında
İşıqlı bir məktub yazmaq istəyir,
Yamani yaxşıya yozmaq istəyir-
Yadına düşməyir acliq, fəlakət...
Mavi gözlərindən yaş olub axır
Torpağı, dənizi mavi məmləkət...

Titrəyir Nazimin əlində qələm-
Qonşu kamerada kimsə çığırir...
Diksinib qorxudan geri çəkilir
Günəşdən ayrılan işiq çığıri.
Şair gözlərinin mavi həsrəti
O ürkək işığı geri çağırır-
Divar çatdağından süzülən işiq
Oynayır gözündə Nazim Hikmətin,
Nə yaxşı xəbəri yox hökumətin...

ALTIQLAR

Ayların, illerin axarı iti-
Gün keçir... yaş gəlir yaşının üstə.
Keçdiyim yolların keçilməzliyi
Qırışa çevrilir qaşımın üstdə.
Başımı götürüb hara gedirəm
Taleyin havası başımın üstdə...

Aclara təsəlli verə bilərəm-
Mənim ki, çörəyim bolluqdan çıxır.
"Çığırı" əriyir gedən gəminin
Su yolu bir anda yolluqdan çıxır.
Vəzifə adına qul olan kəslər
Özündən çıxanda qulluqdan çıxır...

Gözümlə yeyirəm bu dünyani mən-

Əlim çatmayana baxışım çatır.
Yaxşılıq eləmək istədiyimə
Köməyim çatmasa alxışım çatır.
Gözlərə görünmür düz əməllərim,
Elin qulağına yanlışım çatır...

Açılan səhərlər ümid gətirir-
Nə yaxşı gecənin gündüzü varmış.
İcma "qabığına" sığmayıb bəşər-
Nə yaxşı keçmişin indisi varmış.
Necə doğulardıq, necə ölərdik,
Nə yaxşı yerimiz yer üzü varmış...

Kökləri dirəndi sarı torpağa-
Əkdiyim ağaclar böyümədi heç.
Boylanıb əlimlə saldığım bağa
Ömrümdə bircə yol öyünmədim heç.
Əməyim zay oldu, əziyyətim puç-
Vaysınıb, çırpınıb, döyünmədim heç...

Hər qərib axşamın, kövrək gecənin
Ürək sehrləyən bir tilsimi var.
Keçmişə çevrilən olub-keçənin
Sinələr göynədən sarı simi var
Dünyada insanın insandan özgə
Özünüz söyləyin, axı kimi var?!

BİR MƏMURA

Yeyib- dağıtmaqdı peşən-
Oxşamisan öndərinə.
Üzünə ağ olan kəslər
Düşüb qara dəftərinə.

Bir ilansan sən buz kimi,
Qızarmışan xoruz kimi,
Piylənmisən donuz kimi-

Sığışmirsan öz dərinə.

Bu nə işvə, bu nə əda,
Özün "bəysən", kökün gəda.
Boğularsan bu dəryada-
Getmə, bala, çox dərinə.

Pay böləndən pay tutublar,
Ox atandan yay tutublar.
Tora salib toy tutublar
Bil ki səndən betərinə.

1993

GÖZƏLİM, GÖYÇƏYİM XƏZƏR

*Yuxuda gördüm ki, Xəzərin suyu azalır.
Ayılanda həmin təşviş mənə bu şeri yazdırdı...*

Alagözlü balıqların
Su vətəni-Xəzərim hey!
Göz vurulan, könül sevən
Mavi donlu gözəlim hey...
Azalan gördüm suyunu,
Qısalan gördüm boyunu...

Burum-burum buruqların
Ey dibsiz dibçəyi Xəzər,
Od hənirli torpağımın
Göyümsov göyçəyi Xəzər,
Sən beləcə buxarlansan
Suyunda "bitən" balıqlar
Qopar dalğa "budağından",
Üzə bilməz Narginəcən,
Dözə bilməz dar günəcən-
Çevrilib qağayı olar...

Gözəlim göyçəyim Xəzər,
Uğrunda başımı verrəm.
Suyun azalmasın deyə
Gözümün yaşını verrəm...

AĞLAMAQ İSTƏYİRƏM

Qoyub qabağıma kədər balamı
Doyunca ağlamaq istəyirəm mən.
Gözümü yandıran isti göz yaşım
Soyuq ürəklərin qapılarını
Döyüncə ağlamaq istəyirəm mən.
Ömründə bircə yol gülməyənlərin,
Ömründə ağlamaq bilməyənlərin
Dərdinə ağlamaq istəyirəm mən.
Kədərin sevincdən, qəmin nəşədən
Fərqiñə ağlamaq istəyirəm mən.
Dünyanın bir ucu ölüm-itimdir-
Ölümü - itimi görüb ağlaram,
Ağlayan yetimi görüb ağlaram.
Ağlaya-ağlaya gülərəm də mən,
Gülərəm ağlayıb kiriyənlərə,
Gülərəm gülməkdən çürüyənlərə,
Sonra da görərəm güldüyüm bəsdir,-
Doyunca ağlamaq istəyirəm mən.
Arada qıvrılıb yatan Arazın
Boyunca ağlamaq istəyirəm mən.
Əlim qardaşımın həsrət əlinə
Dəyincə ağlamaq istəyirəm mən...
...Siz allah, deməyin kişi olan kəs
Gözünүн yaşıنى saxlasın gərək...
Dərd var ki, qadınlar ağlamalıdır,
Dərd də var kişilər ağlaşın gərək...

AYLI GECƏ NAĞILI

Aylı gecələrin ayrı rəngi var;
Belə gecələrdə salxım söyüdün
Yamyasıl yarpağı gümüşü olar.
Gümüşü söyüdün ağ kölgəsində
İki sevgilinin görüşü olar.

Aylı gecələrin ayrı səsi var;
Belə gecələrdə yalquzaq görüb
Səhər açılınca ulamaz itlər.
Belə gecələrdə qarışq salıb
Yada quyuğunu bulamaz itlər.

Aylı gecələrin ay işığından,
Bir də ki, gümüşü çay işığından
Diksinq-diksinq keçib getmişəm.
Qorxmuşam göy üzü qaranlıqlaşa
Ayın işığından gözümə çəkib
Çayın işığından içib getmişəm...

ANASIZ EVİN UŞAQLARI

Qapını açanda evin kişisi
Gözünün içində baxa bilmədim,
Evinin içində baxa bilmədim.
Körpə uşaqları çıxdı qarşıma,
Odlu qəhərimi boğa bilmədim.
Danışdıq, danışdıq sükut diliylə,
Gözümüzdə qalmışdı körpə gözləri,
Bilmirdim onları necə ovudum;
Tək bircə gecəlik, tək bircə udum
Ana nəfəsini gəzirdi onlar.
...Anasa qəfildən çıxıb getmişdi,
Getmişdi ömrünün gəlin çağından,
Getmişdi bu isti ər ocağından,
Ayriydi üç körpə oyunçağından.
...Üç ana olmuşdu bu evdə, bəli,
Hər uşaq bir ana intizarında...
Yayın istisində, qışın qarında
"Ana, ana" deyə öyrəşib onlar
Ağrılı, acılı anasızlığı...
...Ata bişirdiyi xörəyi yeyib,
Yuduğu paltarı geyibdi onlar.
Arabır karıxbı uşaq diliylə
Ataya "ana" da deyibdi onlar...
Körpə gözündəki anasızlığı
Boylana bilmədim, baxa bilmədim.
Hər baxış bir çətin imtahan idi,
Mən o imtahandan çıxa bilmədim.
Qəfildən üzüdüm, yaman üzüdüm,
Sonra da alışdım mən için-için,
Darıxdım balamın anası üçün...

Zaqatala, 1980

BU YOXUŞU ÇIXASIYAM

Yanıb-sönən ocaq gördüm,
Boz külü közündən baha.
Yüz bulaqlı bir dağ gördüm,
Dərəsi düzündən baha.

Ömür verin gülçə mənə,
Toxunmayın bircə mənə...
Ürək istər bu çəmənə
Qönçənin gözündən baxa.

Su içində odam-gördüm,
Od içində otam-gördüm.
Neçə-neçə adam gördüm
Paltarı özündən baha.

Desəm yoxdur dərd duyanım,
Demə dərdin dərddi yanım?
Mən görürəm bu dünyanın
Astarı üzündən baha.

Taleyimin çağasıyam,
Ürəyimin ağasıyam.
Bu yoxusu çıxasıyam-
Tutmayın dizimdən,bax, ha...

GÖRÜNMƏZ

Ömrümü-günümü varaqlayaram
Alnıma yazılın tale görünməz.
Mənzilim uzaqdır, yüküm ağırdır,
Çiynimi çökəldən şələ görünməz.

Məni iki yerə bölməyin üstdə
Hissim ağlım ilə hey bəhsəbəsde...
Özüm azad ikən qəlbim qəfəsde,
Tələyə düşmüşəm, tələ görünməz.

Mənim yollarıma yol qatmayın siz,
Zəhər qismətimə bal qatmayın siz.
Mənim gözlərimi aldatmayın siz,

Görmək istədiyim hələ görünməz.

Daş töküb tikdiyim qala görünməz,
Yaş töküb çəkdiyim bəla görünməz.
Baş tapa bilmirəm özüm-özümdən-
Niyə görünürəm belə görünməz...

QAÇIŞ

Qaçır mənsəbinə, qaçır dağ çayı,
Neyləsən duruşu gözündə qalmır.
Qaçır, dodağından qaçır təbəssüm,
Zəif işığı da üzündə qalmır.

Aldanıb payızın qızıl "payına"
Küləyə qosulub yarpaqlar qaçır.
Canını qaçıran fələstinlinin
Ayağı altından torpaqlar qaçır...

Kölgəsi qaranlıq gətirən bulud
Haçansa, harasa yağmağa qaçır.
Günbatan tərəfdə gizlənən günəş
Gecəykən gündüzü doğmağa qaçır.

Qaçır bağçadakı balaca uşaq
Böyük uşaqların yelləncəyinə.
Dünyada nə qədər canlı-qanlı var
Qaçır keçmişindən gələcəyinə.

Fırlana-fırlana fırlancağında
Qaçır öz yerindən Yer kürəsi də.
Sabaha yeriyən bugünkü xalqın
Qaçır arxasında qəbiləsi də.

Mənə elə gəlir, elə gəlir ki,
Quşlar qaça-qaça uçağan olub.
Qalmaq istəməyib bizdən arxada
Yaxşı ki, zaman da qaçağan olub...

DOĞMA TORPAQ, YAD HEYKƏLLƏR

Bu torpağa heykəl qoyan
Eloğlumun heykəli yox.
Qaçaq Nəbi qaçaq düşüb,

Koroğlunun heykeli yox.

Alışıram korun-korun,
Bulud boylu tüstümə bax.
Qan içənin, baş kəsənin
Başa çıxan büstünə bax.

Heykəlləşib düşmən ömrü-
Sağım cəllad, solum cəllad.
Bu heykəllər qarşısında
Az qalıram olum cəllad...

Birisi "zirvədən" baxır-
Təpiyinin altda Bakı.
Sanki Azərbaycanımdır
Onun qanlı ovcundakı...

Birisi yol ayricında-
Dörd tərəfi gələn, gedən,
Qərinələr yola salır
Tərpənməyən bu tunc bədən.

Birisi də "buxarlanıb",
Yer üstündə yeri qalıb.
Heykəli qoyulan kəsin
Demə özü diri qalıb...

Bəsdir heykəl qoyduğumuz
Yad oğluna, yad qızına!
Ocağımin istisinə
Niyə gəlib yad qızına?..

Dədəm Qorqud göz didəmiz,
Didəmizin heykəli yox.
Ana torpaq bağışlasın-
Dədəmizin heykəli yox.

Şir ürəkli Babəkimin,
Xətaimin heykəli yox.
Parçalanmış o tayımın,
Bu tayımın heykəli yox.

Bəsdir heykəl qoyduğumuz
Bu torpaqda yad oğluna.
Bircə qarış yer verməzmi
Odlar yurdu od oğluna?..

1989

P.S. *İndi məmləkətimiz şeirdəki*

yad heykəllərdən tamamilə təmizlənib

BU ÖMÜR- GÜN SINAĞINDA

Bir gözəlin həsrətindən
Sinəsi dağlı deyiləm.
Belə dağlar dağım olsa
Zirvəli, dağlı deyiləm.

Misra-misra nur düzüməm,
Əriməyən bir dözüməm.
Öz başımda mən özüməm-
Özgənin ağlı deyiləm.

Bu ömürdə çatmir nəsə,
Kim gecikə, kim tələsə...
Özüm -ötkəm, sözüm- kəsə,
Qolları bağlı deyiləm.

Nə solum var, nə sağım var,
Baş götürüb qaçmağım var.
Ari kimi sancmağım var-
Mən dili yağlı deyiləm.

Bu ömür-gün sınağında
Qalmaram el qınağında.
Yaş görsəniz yanağında
Atamın oğlu deyiləm.

YAŞAMAQ UĞRUNDA

Yetimə-yesirə kim baxır, Allah,
Yol çəkən gözlərdən qəm baxır, Allah,
Qardaş qardaşına kəm baxır, Allah,
Dönüb yad oluruq biz yavaş-yavaş-
Yaşamaq uğrunda gedir bu savaş.

Bu evin işığı o evə düşmür,
Ağrısız, acısız günlər ötüşmür.
Bəşər bağçasında insan yetişmir,
Naqışlık nədəndir?- heç sindırma baş,
Yaşamaq uğrunda gedir bu savaş.

Kişi var kişilik adından uzaq,

İsti ocağından, odundan uzaq,
Sevdiyi, seçdiyi qadından uzaq
Gecə barlarında olubdur əyyaş-
Yaşamaq uğrunda gedir bu savaş.

Qadin var ərinə meydan oxuyur,
Yorulub düşüncə heydən - oxuyur...
Onun ürəyində şeytan oxuyur,
Şeytana bacıdır, iblisə yoldaş-
Yaşamaq uğrunda gedir bu savaş.

SOYUQLUQ

Yolun ortasında bu qış səhəri
Bir insan nəfəsi getdi...gəlmədi.
Eşidən olmadı, bilən olmadı
Onun vəsiyyəti neçə kəlmədi,
Yolunu gözləyir neçə balası,
Nə imiş fağırin dərdi, bələsi-
Anlayan olmadı, bilən olmadı.
Hər belə "küçədə öləndən" ötrü
Özünü "öldürən", ölü olmadı.
Adamlar baxırdı ölü adama
(Soyuq daş üstündə can verən kəsə
Hamı soyuq-soyuq baxırdı nəsə...)
Birisini deyirdi: "İçənmiş yəqin,
Görünür ürəyi partlayıb onun".
O biri deyirdi: "Yolu keçəndə
Üstündən maşınlar adlayıb onun".
Bir hava çalırdı hərənin ağızı...
Bilən yox idi ki, onu öldürüb
Yardıma gec gələn həkimin nazi...

HƏLƏ HARASIDIR

Taledən yarımaq baxtıma düşsə,
Dünyanın gül-ciçək vaxtına düşsə
Dağlar aşasıyam, yollar yorası-
Hələ harasıdır ,hələ harası.

Mənim sevincimin gözü durulsa,
Mənim həsrətimin qolu burulsa-
Bağlar salasıyam, evlər qurası-
Hələ harasıdır, hələ harası.

Qızıl səhərlərə düşən iz ollam,
Yanar səhralarda bir dəniz ollam;
Kəsilməz dalğamın ardı-arası-
Hələ harasıdır, hələ harası.

Şimal havasına yad nəfəsimlə,
Alov nəfəsimlə, od nəfəsimlə
Çaylar yarasıyam, buzlar qırası-
Hələ harasıdır, hələ harası.

" Arzu dağlarında" ovçu olmamış,
Bu uzaq yollara yolcu olmamış
Gözün yol çəkməsin, gözüm qarası,
Hələ harasıdır, hələ harası?..

AZADLIĞA ÇIXAN İNSAN

Əvvəl günəşə baxdı,
Sonra torpağa.
Havadan çəkdi ciyərlərinə
Doyunca.
Getdi meşə boyunca.
Bir əlini uzatdı
qurumuş ağacda
Göyərən yalqız yarpağı.
Bir əlini uzatdı
Arzuları çiçəkləyən
Ürəyinin başına.
Günəşdən içə-içə,
Havadan uda-uda,
Torpağa bata-bata
Azad-azad çıxıb getdi-
Azadlığa çıxan insan.
O gedəndə mən gördüm:
Heç özü də bilmirdi ki,
hara gedir,
Çünki daha azad idi...

MƏN DÜNYANI DUYAN GÜNDƏN

Mən dünyani duyan gündən
Taleyimə biçilmədim.
Böyük-kiçik şahiddir ki,
Böyümədim, kiçilmədim.
Yenə qaldım mənliyimdə-
Yeyilmədim içilmədim.
Nə yaxşı ki, "pay verilən
Qismətimlə" ölçülmədim.
Özgə qismət qismətimmış-
Bu fürsəti keçirmədim,
Ürəyimin yanğını
Boş günlərə içirmədim.
Dünya mənə çox yalvardı,
Ürəyimə köçürmədim...

QARA GECƏM

Qara gecəm, demərəm mən
Sabahına güman hanı?
Sabahlara güman yoxsa
Gecələr göz yuman hanı?

Bir dərdim var ağlar gəzər,
Bulaq kimi çağlar gəzər...
Dumanımda dağlar gəzər,
Dağlarımda duman hanı?

Çiçəkləmir qış-biləydin,
ləçəkləmir daş- biləydin...
Qara gecəm, kaş biləydin-
Yaxşı hanı, yaman hanı?

Bir sonam var- süzə bilmir-
Göy sularda gəzə bilmir...
Bir gəmim var- üzə bilmir;
Bu dəryada liman hanı?

Qara gecəm, qara gecəm,
Para gündüz, para gecəm,
Boya bizi nura, gecəm,

Səndən zülmət uman hanı?

GÖY ÜZÜ... YER ÜZÜ

İşığına qovuşduğum Gök yüzü
Günəşini, uluzunu, ayını
Gözlərimə köçürdüm,
Sözlərimə köçürdüm;
Misralım uluz-uluz közərdi-
Gördüm şerim gözəldi...

İnsanına qovuşduğum Yer yüzü,
Sevincini, kədərini,
Gəldi- gedərini,
Ürəyimə köçürdüm...
Haçansa sən də məni
Xəyalından keçirəcəksən-
Bir ömrü daşıyan bir misra kimi
Torpağına köçürəcəksən.

BİLİRƏM

Bu məcrada qala bilməz bu çaylar,
Qıjovunda daş-qumu var, bilirəm.
Ola bilməz belə gülünc olaylar,
Bu çayların daşqını var, bilirəm.

Bu xislətdə qala bilməz bu millət,
Qurd oğlunu manqurt etmək asanmı?
İşə bax ki, bəduğurlu bədniiyyət
Yaxşılıqdan danışmaqdən usanmır...

Bu havada qala bilməz bu dünya-
İblisə bax-huri-mələk donu var.
Hər xəzanla sola bilməz bu dünya,
Hər zülmətin bir işıqlı sonu var.

1992

İLLƏRİN AYRICINDA

Hər bahar özüylə bar gətirməyir,
Hər qışın gəlişi qar gətirməyir,
Baxanda görürsən başqadır zaman,
Aldadır fəsillər, baş qatır zaman,
Aşır başımızdan qayğılarımız.
Daşır başımızda duyğularımız-
Qayığa dönürük qayğı içində,
Üzürük üzülməz duyğu içində,
Gəlib dayanırıq yol ayrıcında,
Gəlib dayanırıq il ayrıcında,
Durub boyanırıq biz sağa ,sola,
Köhnə il tələsir-salırıq yola,
Burnumuz göynəyir təzə il üçün-
Köhnədən qaçıraq təzəlik üçün...

MƏNİM YAŞIM

Dərdimin yaşı var-
özümdən böyük.
Gözümün yaşı var-
gözümdən böyük.
Mənim yollar ölçən ayağım yekə,
Mənim qələm tutan əlim də böyük,
Buna yaş neyləsin, yaş neyləsin ki?..

Saçlarım tökülür- ağara bilmir,
Ürəyim göynəyir-bağıra bilmir,
Buna yaş neyləsin, yaş neyləsin ki?

Alnimin qırışı fikir yoludur,
Qəlbimin yolları fikir doludur.
Gözümün yaşı da gözümdən böyük,
Böyüüb olmuşam özümdən böyük-
Buna yaş neyləsin, yaş neyləsin ki...

MUĞANDA QIŞ

Qar qovurub torpağı-
Hər qarışı quraqdır.
Ağappaq şum yerləri
Yazılmamış varaqdır.

Yaman aşılmaz olub
Qarşida qar aşırım.
İtib itgin misratək
Qar altda qara şirim.

Düzlər elə bəyazdır,
Bənzəyir süd gölüne.
Elə bil ki, düşmüşəm
Yenə pambıq çölünə...

Torpaq nəfəs aldıqca
Qar qalağı əriyir.
Günəş yerə baxdıqca
Bəyaz düzlər "yeriyir".

Bildirçinlər bilmir ki,
Torpağa nə oxuya...
Bahar gələnə kimi
Torpaq gedib yuxuya...

MƏNƏ QALSA

Buğdası azalan,unu olmayan
Dəyirman daşının bərəkətinə
Bərəkət demərəm.
Arsızlar, qəmsizlər məmləkətinə
Məmləkət demərəm.

Tamahın toruna ilişən kəsin
Fələkdən gəlməyən fəlakətinə
Fəlakət demərəm.
Qınına çekilib bürüşən kəsin
İçində qaynayan hərəkətinə

Hərəkət demərəm...

Gözümü açandan gözüm dünyada-
Bəzi millətlərin çox adətinə
Mən adət demərəm,
Sevinci sevilən bizim dünyada
Əzab görməyən səadətinə
Səadət demərəm...

ANAM HƏSRƏT QALIB ANA YURDUNA AĞLARAM

Yaddan çıxmır dağlarımın düzümü,
Əsir düşən dağ, düzümə ağlaram.
Yurd yerindən itirdilər izimi,
Günü batmış gündüzümə ağlaram.

Yersiz tufan bar-bəhrəni heç elər,
Gecikən yaz yağışını gec ələr...
Bu həsrətdən çevrilərək gecələr
O üzümə, bu üzümə-ağlaram.

Başım üstdən çəkilmədi çən-dözdüm,
Düdüldükə saçlarına dən-dözdüm.
Nə dedilər mən inandım, mən dözdüm,
İçimdəki bu dözümə ağlaram.

Ulu babam Tanrısına Göt deyib,
Yer üzünü qılincinla əy, deyib.
Güçüm yetər bir ona ki, hey döyüb
Gah başıma, gah dizimə-ağlaram.

Zirvələrdə qara rəngli qara bax,
Dağlarımın ağ çalması-qara bağ.
Əldən getdi, eldən getdi Qarabağ,
Ağı deyib mən özümə ağlaram.

ŞƏMSİR

Sən dağlardan ayrılmadın-
Yağdı leysan, Dədə Şəmşir.
Biz atıldıq ayrılığa,

Vurdu xəzan, Dədə Şəmşir.

Köçən ellər demə gülüb,
Gör bir fələk kimə gülüb?
Bir zamanlar qəmə gülüb,
Dərdi yozan Dədə Şəmşir.

Niyə daşdan daşa dəydik,
Zülm öündə boyun əydik?
Belə yazıb-nə biləydik
Yazı yazar, Dədə Şəmşir.

Bu əriyən qış deyil ha,
Axı ürək daş deyil ha.
Gözümüzdən yaş deyil ha
Qandır sızan, Dədə Şəmşir.

Yurdun varı, yoxu sənsən,
Gerçək olan yuxu sənsən.
Kəlbəcərin ruhu sənsən,
Ulu ozan-Dədə Şəmşir.

1993

GƏLMİŞƏM

Yurd yerində od-ocağım sönübdü-
Sac altında soyuq külə gəlmışəm.
Xəzan vurub baharımı, yazımı,
Bu çəməndə solmuş gülə gəlmışəm.

Şeh düşərdi, çən gələrdi oylağa.
Çay daşardı, sel gələrdi çaylağa.
Mil-Muğandan el gələrdi yaylağa,
O yaylaqdan indi Milə gəlmışəm.

Kəlbəcərim, gözdən uzaq gözəlim,
Öz boynuma qılinc vurdu öz əlim.
Belə getsə inanmırəm düzəlim.
Dərdə qulam, zülmə kölə gəlmışəm.

Bəndə düşdüm, bənd-bərəni kəsmədim,
Tapdalındı ulu torpaq ismətim.
Bu da mənim alın yazım, qismətim-
Bu dünyaya mən də belə gəlmışəm.

Deyəcəklər biri vardi, biri yox,
Bir el vardi-ərəni yox, əri yox...

...Döyüş gərək, ağlamağın yeri yox-
Dərd əlindən vallah dilə gəlmışəm.
BU ÜRƏKLƏ

Sızladıqca, göynədikcə ürəyim
Duyğuların bitən yeri soyuyur.
Heç bilmirəm bu ürəklə neyləyim-
Nəğmələrin ötən yeri soyuyur.

Ağ yuxuda uyuduqca bu dünya,
Yaxşları hey udduqca bu dünya,
İldən-ilə soyuduqca bu dünya
Adamların gedən yeri soyuyur.

Göyərmədi bu torpağın çəltiyi,
Ərimədi Murovun buz gədiyi.
Görünmədi qanlı tüfəng tətiyi...
İtginlərin itən yeri soyuyur...

Yanmış yurdum mənə baxıb "yan " deyir,
Bu zillətə dözə bilən can deyil...
Damarımda dövr eləyən qan deyil,
Ürəyimdə vətən yeri soyuyur...

AĞLAMA, ANA TORPAĞIM

Duman qalxar, çən yeriyər-
Ağlama ,ana torpağım.
Sinən üstdə dən yeriyər-
Ağlama, ana torpağım.

Dağ göyərər, düz göyərər,
İtənlərdən iz göyərər.
Gecədən gündüz göyərər-
Ağlama ,ana torpağım.

Yollar qanlı ləpir oldu,
İsti qoynun qəbir oldu.
Nə ayrıldıq, nə bir olduq,
Ağlama, ana torpağım.

Yaraladı yad qılınçı -
Qəfil oldun xıncım-xıncım.
Sönər bir gün bu qığılçım,

Ağlama, ana torpağım.

Sən bilirsən- mayam səndən,
Rəngim səndən, boyam səndən.
Səngərimsən- qayam səndən,
Ağlama, ana torpağım.

Çevriləm inam yerinə,
Alışib- yanam yerinə.
Dil deyib anam yerinə
Ağlama, ana torpağım.

ALIN YAZIM

Gün soyudan göy meşələr itirdim,
Bu şəhərdə ağaçım yox, kolum yox.
Dağlar özü ürəyimdən asılıb,
O dağlara gedib çıxan yolum yox.

Yanıb -sənən arzuların külüyəm
Öz qanıma yerikləyən zəliyəm.
Bu "dirilər" dünyasında ölüyəm-
Sağlığında sağlam yoxdur, solum yox.

Quzğunların başı leşə qarışıb,
İşsizlərin başı "işə" qarışıb.
Neçə sənət, neçə peşə qarışıb-
Bu qürbətdə vətən oğlu olum, yox?

Bir ümidli sabah varmı açmağa,
Daha məndə qanad varmı uçmağa...
Bir kimsəni qardaş deyib qucmağa
İndən belə o sarmaşıq qolum yox...

YAŞAMADIM

Bilməm neyləmişəm bu zalim fələk
Düşübü mənimlə ləc-yaşamadım.
Ey həyat, verildin yaşamaq üçün,
Barı günahımdan keç-yaşamadım.

Torpağım silindi el yaddasından,
Saxlancım qalmadı çopur daşından.
O qarlı, qartallı dağlar başından
Elə ki, başladı köç-yaşamadım.

Məni haraylayan səsdə qalmışam,
Əriyib beş kəlmə sözdə qalmışam.
Yaxşı ki, düz olub düzədə qalmışam-
Dünyaya bic gəlib, bic yaşamadım.

Keçmişə baxmışam gələcəyimdən,
Bildiyim az olub biləcəyimdən.
Ürəyim zərifdir gül ləçəyindən,
Gücsüzə göstərib güc yaşamadım.

Bir sevgi bəzəyir qəlb sarayı;
Verdim uşaqlara ömür payımı,
Onlar da itirsə haqq-sayı
Demək bu dünyada heç yaşamadım.

KƏLBƏCƏRİ XATIRLAYARKƏN

Dünyanın bir gözəl vaxtı var idi,
Oba yerindəydi, yurd yerindəydi.
O vaxtkı çobanın bəxti var idi-
Quzu yerindəydi, qurd yerindəydi.

Dağlardan qızıl da, mis də çıxardı,
İstisu qışda da isti çıxardı,
Ruzili evlərdən tüstü çıxardı-
Ocaq yerindəydi, od yerindəydi.

Bulaqlar saf idi, çaylar dupduru,
Canə məlhəm idi günəşin nuru...
Yenilməz dağ idi kişi qüruru-
Kişilik deyilən ad yerindəydi.

Nakəsi obada saxlamazdılar,
Namərdi öləndə ağlamazdılar,
Ovsarı quyruga bağlamazdılar,
Ulaq yerindəydi, at yerindəydi...

SƏN-UZAĞIM, SƏN-YAXINIM

Bilməm məndən nə istəyir
Hey yuxuma girən dağlar?!
Zirvəsi ağ, döşü yaşıl,
Əl- ətəyi kürən dağlar.

İtdi cığır, getdi gədik-
Qanımızla bəzəmədik...
Niyə sənə bənzəmədik-
Olduq pərən-pərən, dağlar.

Gözümdə heykəlin durur,
Boyun-qürur, qəddin-qürur.
Şimşəklərə məğrur-məğrur
Sinəsini gərən dağlar.

Gül üzünü bu duman, çən
Qoymaz görsün ötüb-keçən.
Koroğlunun oylağı sən-
Bəs həni o ərən, dağlar?

MƏMMƏD ASLAN

Bu şəhərdə bir az şəhər,
Bir az kənddi Məmməd Aslan.
Kəlbəcərdən söz düşəndə,
Himə bənddi Məmməd Aslan.

Gözü qalır doğan ayda,
Ötüb keçir gün də, ay da,
Bu həsrətdən özü boyda,
Bir qürbətdi Məmməd Aslan.

Söz ömrünü ömür seçdi,
Dedi ömrüm onsuz heçdi,
Misra-misra ötüb keçdi
Neçə səddi Məmməd Aslan.

Üz-gözündən nur tökülür,
Avazından dür tökülür,
Ömrü boyu dərdə gülür,

Gülən dərddi Məmməd Aslan.

Dağların düzə verdiyi,
Tanrıının sözə verdiyi,
Allahın bizə verdiyi,
Əmanətdi Məmməd Aslan.

1999

LÖVHƏ

Dağların boynuna dolanan cıçır
Torpaqdan göyərən göy sətir imiş...
Soyuq daş altından isti su çıxır,
Yan-yörəm əfsanə, əsatir imiş...

Bu gözütoxluğa eylədim heyrət-
Quşların əl boyda yuva bəsiymış...
Mağara içindən boyلانan zülmət
Becsiz vəhşilərin vahiməsiymış...

"Boğduğum" canavar, "vurduğum" ayı
Uşaq qururumda bitən yalanmış.
Qayanın dibini oyan dağ çayı
Özünə yol açan gümüş ilanmış...

Şirinli-acılı o illərimin
Uşaqlıq izləri itib talada.
Nəsili quruyan dağ kəllərinin
Buynuzu göyərib bitib talada...

KƏLBƏCƏRİ UNUTMAYIN

Əyilməyen dağ bildiyim adamlar,
Şəhidini sağ bildiyim adamlar,
Bu dünyada unutqanlıq yamandı,
Kəlbəcəri unutmayın, amandı!

Yurd yerində əsir düşdü ərənlər...
Aman Allah, bu başıma gələnlər
Nə zamansa ürəyimə damandı-
Kəlbəcəri unutmayın, amandı!

Gecə-gündüz qıñayıraq bəxti biz:
Qaçqın olduq, bizdən qaçır bəxtimiz,
Neyləyək ki, bu da belə zamandı,
Kəlbəcəri unutmayın, amandı!

Bilməmişik o torpağın qədrini...
Mən duyuram çiçəklərin ətrini,
Mən görürəm yenə dağlar dumandı,
Kəlbəcəri unutmayın, amandı!

Qəriblikdə qan ağlayır yurd yerim,
Kəlbəcərdi daha mənim and yerim.
And içək ki, kimsə pozmaz bu andı,
Kəlbəcəri unutmayın, amandı...

UMU-KÜSÜ

Uşaq idim... çağırıldılar
İməklədim əllər boyu.
Boyum qaxdı... tərs quzumu
Qaçıb tutdum sellər boyu.

Tale məni məndən aldı,
Şəhər məni kənddən aldı...
Mənə olan dərddən oldu-
Hey ağladım yollar boyu.

Fikrim oldu pərən-pərən-
Küsdü məndən dağım, dərəm.
Əl uzatdım bir gül dərəm
Tikan gördüm güllər boyu.

Bir gün o kənd məni çəkdi,
Ya yuxuydu, ya gerçəkdi;
Gördüm anam ağbirçəkdi-
Dərd düzülüb tellər boyu.

Bu nə görüş, bu nə fürsət-
Zalim tale verməz rüsxət;
Anamızə həsrət-həsrət
Yaşayarıq illər boyu...

1980

BU MEŞƏ BƏNZƏMİR BİZİM MEŞƏYƏ

Meşəyə kollardan "sərhəd" çəkiblər,
"Sərhəd" kollarının başı qırxılı.
Əlləşib əl ilə meşə əkiblər
Torpağı ütülü, daşı qırxılı,
Bu meşə bənzəmir bizim meşəyə.

Əl ilə gøyərən ağac bitimi
Meşə görən üçün meşə deyilmiş...
Çoxları çox yerde görməmiş kimi
Ağac sıxlığına "meşə" deyirmiş-
Bu meşə bənzəmir bizim meşəyə.

...Bə "zən ağaca da ağac tay deyil,
Bu kök ağacların kökü dayazdır.
Ucalan ağaclar ucaboy deyil,
Düzünü axtarsan uzundrazdır-
Bu meşə bənzəmir bizim meşəyə.

Çinarlar bu yana çin-çin düzülüb,
Qovaqlar o yana "qovulub" qəsdən.
"Baş alan" budağın başı üzülüb
Xal düşən yarpaqlar "sovulub" qəsdən-
Bu meşə bənzəmir bizim meşəyə.

Ey vəhşi təbiət, qanımda qansan-
Fayda yox bəslənmiş quş iliyindən...
Qoynundan yarımcıq çıxarmış insan
Təbiət çıxanda vəhşiliyindən-
Bu meşə bənzəmir bizim meşəyə...

YAYLAQ XATİRƏSİ

Bulaq başı idi bizim yurd yeri,
Bulağa qonşuydu alacığımız.
Şığıyan buludu qovardı geri
Keçədən yapılan "qalacığımız".

Büdrəmək bilməzdik dumanda, sisdə,
Quş kimi qonardıq dağın döşünə.
Yuxuya gedərdik göy otlar üstdə-

Döşəyə dönərdi yaşıl döşəmə...

Helləyib dərəyə yıxardıq bəzən
Çobanın o qaya "gündəliyini".
Elə alacıqdan yığardıq bəzən
Cincilim, qırxbuğum kətəliyini.

Vaxtsız "biçilərdi" biçənək yeri-
Qoyunlar qoruqda ot tixardılar.
Bıçməyə qoymayıb bir çərək yeri
Körpə quzular da otuxardılar...

Haçan ki gün batıb, şər qarışardı
İnəyin, buzovun mələrtisindən
Qoyunun, quzunun mələrtisindən
Elə bil göy ilə yer qarışardı...

O yurda isnişən atımızı da
Əvəlik şaxına bağlardı atam.
Altı uşaq idik...
altımızı da
Ovcunun içində saxlardı atam...

O illər yatdığını yuxu kimidir,
Qismətin qəsdinə durub neyləyim.
Anamın yaydığı yuxa kimidir
Kövrələn ürəyim, yuxa ürəyim...

...Bulaq başı idi bizim yurd yeri;
Bulağa qonşuydu alacığımız.
İlləri adlayıb qayıdam geri-
Yenə dağlar ola olacağımız...

1983

İTİRMİŞƏM

Gül- çiçəkli yaşıl düzü,
Göy çəməni itirmişəm.
Qərənfili, bənövşəni,
Yasəməni itirmişəm.

Kimi yasda, kimi toyda,
Yer üzündə bu nə qayda?!
Həm bilir-dağlar boyda

Bir səməni itirmişəm.

Ağacım var yarpağı yox,
Yaralıyam yar bağı yox...
Doğulduğum torpağı yox-
Mən ki məni itirmişəm.

QONŞUMUZ CƏFƏR

Hələ uşaq ikən,
balaca ikən
Yuxudan oyanıb hamıdan erkən
Günəşə boylanan kənd evlərinin
Pəncərə gözünü vurub tökərdi-
Qonşumuz Cəfər...
Dəyməzdi xətrinə tək bircə nəfər,
Belə söyləyərdi kənd adamları:
"Uşaqdır - ağlı kəsmir..."

Böyüdü, ərsəyə çatdı bu Cəfər...
Günlərin bir günü - gecəyarısı
Basıb papağını gözünün üstə,
Sürünə-sürünə dizinin üstə,
Özünü qonşuya atdı bu Cəfər;
Gülsənəm qarışan səs çıxanacaq
özünü sariyib şam ağacına
Qızının qolundan tutdu bu Cəfər...
O gündən bərəlmış gözlərində qan
Qorxulu yuxular yatdı bu Cəfər.
Belə söylədilər kənd adamları:
"Cavandır - beyni qandır..."

...İndi qocalıbdır qonşumuz Cəfər,
Qonşu toyuğuna "kiş" demir daha,
Heç kəsə "atından düş" demir daha;
Təkcə öz-özünə danışmağı var,
Bir də xatırlayıb ötən günləri
Qəfildən od tutub alışmağı var -
Belə söyləyirlər kənd adamları:
"Qocalıb - ağlı gedib..."

ÇIÇƏKLƏNMƏ

Göyərib gölmə- gölmə
Allahın boz yolu da.
Fərəhdən çıçəkləyib
Qaratikan kolu da...

Gerçəklər yalan olub,
Yalanlar gerçəkləyib.
Bir baba qollarında
Bir uşaq çıçəkləyib...

Qarlı görüb zirvəni
Bənövşələr büzüşüb.
Dağlara düşən şəhin
İşığı kəndə düşüb.

Yazın "əlində" gəlib
Qişın " qanlı köynəyi".
Beləcə çıçək-çıçək
Sanki çıxır canından
Təbiətin göynəyi...

UNUTMUSUQ QARABAĞI

Qəlpə-qəlpə çıxartmışıq canımızdan kinimizi,
Yurda həsrət bir adam yox-yığsan əgər minimizi.
Biz də belə yaşayırıq ömrümüzü, günümüzü,
Ötəriymış, keçəriymış qəlb ağrısı, sinə dağı,
Unutmuşuq Qarabağı, unutmuşuq Qarabağı.

Ağır ellər ağır gündə obasından köç elədi,
Ruzigarın sərt tufanı varlığımı heç elədi.
Bu torpağın oğlu-qızı çadırlarda gecələdi...
Gərək çoxdan qaralayıdı günahkarın od-ocağı,
Ağ günlərdə görməmişik qara günlü Qarabağı.

Hər gün milli efirimdə təzə söz var, təzə səs var,
Qarabağı qaytarmağa sönüb getmiş bir həvəs var.
Ölənəcən gözləyirik, hələ bizdə son nəfəs var...
Səbrimizlə "silahlansaq" təslim olar bir gün yağı,

Düşmən elə bilməsin ki, unutmuşuq Qarabağı.

Bu savaşda qan tökdülər yurdu sevən mərd oğullar,
Güllələrdən yan keçdilər çalıb-çapan çapovullar,
İndi gəlib torpaq satır bəstə boylu siçovullar,
Girov gedib, əsir düşüb, qırılmayıb solu, sağı-
Mənim kimi nə duyacaq qan qoxuyan Qarabağı?

Okeanın o tayında tədbir tökür qoca xərçəng,
Qətnamələr qollayırlar geyinərək qara əlcək.
Deyən yoxdur:-cənab, əl çək, xanim, əl çək.
Məndən alıb mənə vermə mənim olan bu torpağı,
Vaşinqton göylərində bayraq etmə Qarabağı.

Gecə-gündüz can hayında bu yurda can verənlərim,
Millətimin zillətini görməz olub görənlərim.
Ehey! Harda yubandınız, dəli-dolu ərənlərim,
Altımızın atı gedib, başımızın yox papağı-
Unutmuşuq Qarabağı, unutmuşuq Qarabağı...

DÜNYAM MƏNİM

Ömür yaman əyləncəli,
Elə bil ki, yox əcəli...
Mən yanmağa öyrəncəli-
Yandırıb-yax, dünyam mənim.

Ev yixılıb, dam dağılıb,
Neçə arzu-kam dağılıb.
Yurdumdan adam dağılıb-
Başıma qax, dünyam mənim.

Yoluma tikan düzüldü,
Əlim əlindən üzüldü.
Dərdin gözümdən süzüldü-
Qismətə bax, dünyam mənim.

Bu ümmənda tək adayam,
El haraylı səs- sədayam.
Mən bir nahaq dünyadayam,
Kəlbəcər - haq dünyam mənim.

GÖRÜNÜR

Bir havada köklənməyib bu rüzgar-
Hərdən bəmi, hərdən zili görünür.
Yurd yerində yanib-sönən ocağın
Uzaqlardan bəyaz külü görünürlər.

Axar çaytək gedər ömür, gedər gün,
Qəlbimizi qəməsiylə didər gün.
Dər-divara dirənibdir didərgin-
Son addımın son mənzili görünürlər.

Qəm dağının ətəyində gedirik,
El-obanın itiyində gedirik.
Yad əllərin yedəyində gedirik,
Doğma əldən əl üzülü görünürlər.

Bu dövranda kimə necə yarayılmı,
Mən mənəmsə məni məndə arayın...
Ağ mərmərdən yapılan ağ sarayı
Çürük himi, boş özülü görünürlər.

Bu zirvənin qartalı var səmasız,
Bu torpağın övladı var kumasız.
Adil Cəmil, boğulursan havasız-
Tərəqqinin tənəzzülü görünürlər.

ÜZÜ DÖNÜKLƏRƏ

Üzü dönüklərə üzümü tutdum,
Üzüldüm, süzüldüm-üz vermədilər.
Gördüyüm zirvəyə ucalmaq üçün
Çığır vermədilər, iz vermədilər.

Yetişən olmadı haya, haraya,
Çevirdim üzümü Allahtalaya...
Dünya düşərgəymış qonaq -qaraya-
Mənə də "qalmağa" söz vermədilər.

Gedən keçmiş üçün döydüm dizimə,
Gələn gələcəyin düşdüm izinə.
Birisi dərd tapdı, biri xəzinə,

Heç kəsin payını düz vermədilər.

Deyirəm nə qalır görən insana?
Köksünü gülləyə gərən insana,
Ömrünü bu yurda verən insana
Öləndə beş arşın bez vermədilər.

MİLLƏT VƏKILLƏRİNƏ

Səsimizi toplayıb sizə verdik-
Bu xalqın səsi hanı?
Sözümüzü toplayıb
Sizə verdik-
Bu xalqın sözü hanı?

Adda-budda yollar keçib
Bənd aldınız parlamanda.
Tufanda azan gəmiçi
Lövbər salmaz hər limanda.

Mənim millət vəkillərim,
Namus, qeyrət vəkillərim,
Xalqa sözünüz var isə-
Barı hərdən xatırladın
Nə deməkdir mübarizə.

Nə deməkdir yurd yanğısı,
Nə deməkdir bu fırqətlər.
Nə vaxtacan yaşayacaq
İçi paxır, çölü qalay həqiqətlər.

Səsimizi sizə verdik-
Səsimizdən səs-soraq yox.
Sözümüzü sizə verdik
Heç bilmirik gəlib sizdən
Bircə kəlmə söz soraq, yox...

Mənim millət vəkillərim,
Namus, qeyrət vəkillərim...

1993

ARXALI KÖPƏYƏ

Arxalısan-arxan, tayfan mübarək,
Əynindəki hərbi soyxan mübarək.
Çay daşından sürtük imiş səndə üz,
Kişisənsə çıx döyüşə üzbeüz.
Qanımıza yerikləyən həşərat,
Torpağıma nə böhtan de ,nə şər at.
Bir gün səni başa salan tapılar,
Düz yolunu daşa salan tapılar.
Hələ sənə yal verirlər hürəsən,
Yal qurtarsa nə olacaq görəsən?..
Elə bilmə tarix səni tanımır -
İlk yurdunu bir erməni tanımır,
Yazmadığın hörgü daşı qalmadı,
Qızmadığın ocaq başı qalmadı.
Harda gördün qışqirdin:-bu yer mənim,
Ona görə adın qalib erməni...

BİR DƏ

Dərd yatıb mariğa,qəm gözləyir ki,
Ömrümü-günümüz ələyə bir də.
Bəxtimə biçilən alın yazılımı
Yazdırın deyiləm fələyə bir də.

Yollarım bağlıdır-yola çıxımmı?
Yamaca çıxımmı, yala çıxımmı?
Yurda həsrət qalan alaçığımın
Ulas çubuğunu kim əyə bir də?

Oğul istəyirəm yana torpağa,
Şığıyb şahintək qona torpağa.
Əllərim çatmasa ana torpağa
Çatmaram arzuya, diləyə bir də.

Güllü baharımı heç eyləmişəm.
Bir olan dərdimi üç eyləmişəm.
Vətəndən vətənə köç eyləmişəm-
Düşmərəm mən belə tələyə bir də.

Sifətlər bozara-bozara gedir,
İnsan bu gedişlə bəs hara gedir?

Yollar ki beşikdən məzara gedir
Qayıdan deyiləm bələyə bir də...

KƏLBƏCƏR

Səni itirəndə bildik qədrini,
Ey anam Kəlbəcər, atam Kəlbəcər.
Dünya cənnət ola verməz ətrini,
Qayıtmaz süfrəmə o tam, Kəlbəcər.

Dilim yox mən səni dindirmək üçün.
Leysanam bu dərdi hönkürmək üçün.
Həsrət yanğısını söndürmək üçün
Zirvəndə bir ocaq çatam, Kəlbəcər.

Keçəm o dağların kəsə yolundan,
Üzümə iz düşə moruq kolundan.
Cökə budağından, palid qolundan
Yıxılsam əl atıb tutam, Kəlbəcər.

Elim obasından köç eyləyən gün
Sən mənim köksümdə alışdın, söndün.
Axırda bir şirin yuxuya döndün-
Yuxuda gördüyüüm butam Kəlbəcər.

Adiləm, qoy sənə deyim sözümü:
Ürəyin tabı yox, qəlbin dözümü...
Gəzəri torpağam, bir gün özümü
Sənin torpağına qatam, Kəlbəcər...

ŞUŞAM, AY ŞUŞAM

Həsrət havasında heyim qalmayıb,
Uçmağa fəzam yox, göyüm qalmayıb.
Mən ki qanadları qırılmış quşam,
Şuşam, ay Şuşam!

Çıxıb Kəlbəcərdən, Laçından bəri
Sənə yol gəlirəm haçandan bəri.
Röyalar içində çox ovunmuşam-
Şuşam, ay Şuşam!

Bilməzdim torpaqdan pay bölgüsü var,
Bulaq bölgüsü var, çay bölgüsü var.
Satdılar səni də qəpik-quruşa-

Şuşam, ay Şuşam!

Dedilər biryolluq susa bulağın,
Coşub-çağlamaya İsa bulağın...
Bu dərdi çəkəndən bir qara daşam,
Şuşam, ay Şuşam!

Firqətin mənimlə yola gedərmi,
Sən ki qala idin-Qala gedərmi?!
Baharsan-yolunu gözləyən qışam,
Şuşam, ay Şuşam!

Natəvan ruhusan, Nəvvab qəzəli,
Əlçatmaz, ünyetməz dağlar gözəli,
Vəslinə yetməkçün gərək vuruşam-
Şuşam, ay Şuşam.

BARIŞMAZLIQ

Buz neylər mayası od olanlara-
Haqqımı yeyənlə barışmamışam.
Ruhuma, qanıma yad olanlara
Heç vədə qaynayıb-qarışmamışam.

Mən kişi nəvəsi, kişi oğluyam,
Budağam- kökümdən qopan deyiləm.
Mən Tərtərçaylıyam, Dəlidağlıyam,
Od yağsa gözü mü qırpan deyiləm.

Əlləşib əyməyin, bükməyin məni,
Qayalar üzündə əkməyin məni...
Müqəddəs ölümə çəkməyin məni-
Günahsız mələyən qurban deyiləm.

Ruhum yaz qoxuyar göy meşə kimi,
İlhamım şığıyar günəşə kimi.
Sinib kol dibinə bənövşə kimi
Hər yerdə nəzərə çarpan deyiləm.

Bir payız axşamı tapıblar məni,
Gözləyib qarşıda boran, qar məni...
Daha yoğurublar, yapıblar məni-
Təzədən yoğurub-yapan deyiləm.

...Başqa cür yaradıb məni təbiət,
Haqqımı yeyənlə barışmamışam.
Eşit, gözlərini döyən bədniiyyət,
Mən sənə qaynayıb-qarışmamışam.

BƏHMƏN VƏTƏNOĞLUNA

Taleyin səni də çekdi sınağa-
Yuvasız qalmışan, ay Vətənoğlu.
Göyərməz misrası qərib şairin,
Havasız qalmışan, ay Vətənoğlu.

Bu nə imtahandır ömrün bu çağrı,
Qəmin qılınçı var, dərdin bıçağı.
İsitməz canını özgə ocağı,
Sobasız qalmışan, ay Vətənoğlu.

Ömür-gün fərmanı Kəlbəcərdədir,
Dağların loğmanı Kəlbəcərdədir.
Dərdinin dərmanı Kəlbəcərdədir-
Şəfasız qalmışan, ay Vətənoğlu.

Bizə qarğayanın dili qurusun,
Bir həsrət çəkirik ömürdən uzun.
Dağılıb çöllərə elin, ulusun,
Obasız qalmışan, ay Vətənoğlu.

Adiləm, ey yurdun şair balası,
Bizdən qeyrət umur "qeyrət qalası".
Niyə "silahlanmir" Bəhmən misrası?
"Davasız" qalmışan, ay Vətənoğlu.

ÖZÜNÜ QAYADAN ATAN QIZLARA

*Kəlbəcərin işgali zamanı bir neçə qız-gəlin
düşmənə əsir düşməmək üçün əl-ələ tutub
özlərini qayadan atmışdilar...*

O gün sinəmizi düşmən dağladı,
Zamanın özü də ayaq saxladı...
Dəlidəğ yas tutub, Tərtər ağladı
Özünü qayadan atan qızlara.

Mənim el qızlarım saflıq aynası,
Namusdan yoğrulub əzəl mayası.
O gün qanad verdi yurdun qayası

Özünü qayadan atan qızlara.

Qalacaq yurdumun bu əfsanəsi:
Yağsa da başına yağı güləsi
Tor ata bilmədi düşmən hiyləsi
Özünü qayadan atan qızlara.

O qızlar Tərtərin göz yaşı oldu,
Tarixin pozulmaz yaddası oldu.
Göydələn zirvələr başdaşı oldu
Özünü qayadan atan qızlara.

VƏTƏN OĞLU, VƏTƏN SƏNİN DEYİLMİ

Bu savaşda bərə gedib, bənd gedib,
Qurduğumuz şəhər yanıb, kənd gedib-
Atam oğlu, gedən sənin deyilmi?
Vətən oğlu, vətən sənin deyilmi?

Düşüb başdan namus-qeyrət tacımız,
Əsirlilikdə inildəyir bacımız,
"Oğul" deyən dədən sənin deyilmi?
Vətən oğlu, vətən sənin deyilmi?

Kəlbəcərin zirvəsindən yıxılan,
Xan Arazın sularında boğulan,
Cəbrayılda itən sənin deyilmi?
Vətən oğlu, vətən sənin deyilmi?

Qaçqın olduq- arzuları sovrulan-
Qış gəlməmiş qar içində qovrulan
Çadır sənin, çətən sənin deyilmi?
Vətən oğlu, vətən sənin deyilmi?

Çatmir bizə haray, həşir, qışqırıq,
Bu torpağın sinəsindən fişqırıb
Məzar-məzar bitən sənin deyilmi?
Vətən oğlu, vətən sənin deyilmi?

ANAM HƏSRƏT QALIB ANA YURDUNA

Haçandır baş açmır bu çək-çevirdən,
Doyub xəbərlərdən, bezib efirdən...
Göz yaşı sellənib axır qəfildən,
Obası, oymağı düşür yadına-
Anam həsrət qalib ana yurduna.

Vətəndə vətəni soruşur müdam,
Bu yerdə söz tapıb nə desin adam...
Mən də belə oğul, belə övladam,
Kiçik bir təsəllim çatmır dadına-
Anam həsrət qalib ana yurduna.

Dağında gölləri ala Kəlbəcər,
Gözəlliyi başa bəla Kəlbəcər,
"Qüdrətdən səngərli" qala Kəlbəcər
İblis xəyanətin getdi badına,
Anam həsrət qalib ana yurduna.

Yağıya qalıbdır yağı-pendiri,
İndi şor satanı gedib dindirir...
Alışmır ocağı, yanmır təndiri-
Yanır, bu hicranın yanır oduna-
Anam həsrət qalib ana yurduna.

Yurd-yuva həsrəti ağırdan ağır,
Torpaqdan ayrılan olurmuş fağır.
Ümidsiz günlərə qaramat yağır,
İlahi, rəhm elə sən bu qadına-
Anam həsrət qalib ana yurduna...

QARLI QIŞ GECƏSİ

Bu gecə yuxuma Kəlbəcər girib
Bu gecə gördüyüm yuxu üzüyür.
Qərib məzarlara qar yağır indi-
Nənəmin, babamın ruhu üzüyür.

Yaxşı bilirəm ki, belə havada
Qardı, sırsıradı, qirovdu yurdum.
Kiminsə günahı-mənim faciəm,

Yağılar əlində girovdu yurdum.

Çiçəkli çöllərim, güllü çəmənim,
Zümrüd meşələrim viranə qalıb.
Murovun qasında buz-heykəl olub
Körpəsi köksündə bir ana qalıb...

Bu qış mənim qışım, baharım gəlməz,
Bu qar mənim qarım-yağır beləcə.
Ayrılıq uzanır, ürək usanır,
Ömrün fəsilləri axır beləcə...

Açılan sabahlar açmır eynimi,
Səsi qulağında yetim ruhların.
İlahi, məni də ruha çevir ki,
Gedim görüşünə, gedim ruhların.

Bu gecə yuxuma Kəlbəcər girib,
Bu gecə gördüyüüm yuxu üzşür.
Qərib məzarlara qar yağır indi-
Nənəmin, babamın ruhu üzşür...

ÇIXIB GETDİLƏR

Bu ana torpağın, ulu diyarın
Gərəyi olanlar çıxıb getdilər.
Ərənlər görmürəm canlı, cüssəli-
Kürəyi olanlar çıxıb getdilər.

Duyar ovqatımı, duyar əhli-hal,
Dərdi olmayana çatmaz bu məlal.
Haram harınlayıb, bəs niyə halal
Çörəyi olanlar çıxıb getdilər.

Şübhələr boylanar bu görünüşdən-
Dərinə gedərsən iş çıxar işdən.
Gözümün önündə qızıl-gümüşdən
Dirəyi olanlar çıxıb getdilər.

Mən Adil Cəmiləm-deyim düzünü:
Tanrı dərd çəkənə verər dözümü...
Kimə söyləyəsən ürək sözünü-
Ürəyi olanlar çıxıb getdilər.

ÇADIR ŞƏHƏRCİYİ QIŞ GÜNLƏRİNĐƏ

Üzür qar içində Mil düzəngahı,
Soyuq çadırların sobası yoxdur.
Donur dodağında didərgin ahi,
Köçgün ellərimin obası yoxdur.

Bu qışı tay tutur ömrün qışına
Bahara gümanı itirən fağır.
Qar yağır bəlalı qaçqın başına,
Bəlkə də qar deyil,qaramat yağır.

Qartopu oynamır qaçqın uşağı,
Demir buz üstünə çıxım sürüşüm.
Qar yağır qurşaqdan, dizdən aşağı,
Qarda qarsalanır körpə gülüşü...

Çadır gözlüyündən təpilir saxta,
Yel vurur-yengələr oynayır burda.
Parçadan "tikilən" bu"şəhər" saxta,-
"Dalanlar", "döngələr" oynayır burda.

Oynayır çadırda ölüm havası,
Həyat dedikləri gözə görünmür.
Qalib qar içində qaçqın yuvası
Gör necə millətik bizə görünmür...

1994

MƏNİM

Niyə kədərliyəm, soruşma, ey dost,
Dinlə hansı dərdim deyim var mənim.
Həsrət gilə-gilə içir qanımı-
Dağılmış kəndim var, köyüm var mənim.

Məni isitmədi bu isti aran,
Dağlardı ruhumu çəkib aparan,
Bağrımın başında fəryad qoparan
Dəli bir kamanım, neyim var mənim.

Bu qəm ovunmazdır,bu dərd qaçılmaz,
Bir də üzüm gülməz,eynim açılmaz.
Üzümə gün doğmaz, şəfəq saçılmaz-
Həmişə buludlu göyüm var mənim.

Zamanı ötürdüm , vaxtı ötürdüm,
Elə bil gül əkdim qanqal bitirdim.
Zirvəsi göy dələn dağlar itirdim,
Daha itirəsi nəyim var mənim?!

GETDİ ƏLİMİZDƏN, KƏLBƏCƏR GETDİ

Doxsan üçüncü il aprelin biri
Aşdı ellərimiz Murovdan bəri.
Çarəsiz yurdaşım yurdum tərk etdi,
O gün əlimizdən Kəlbəcər getdi.

Yurd oğlu əkindən, biçindən keçdi,
Xəyanət millətin içindən keçdi,
Altı qızı layı, üstü zər getdi-
Getdi əlimizdən, Kəlbəcər getdi.

Dağlarda elimin obası qaldı...
Torpaqda babamınbabası qaldı...
Toy-düyünlə sovuldu, xeyir-şər getdi,
Getdi əlimizdən, Kəlbəcər getdi.

Kişnəyən görmədim kəhər atları,
Yayan elə yaydı təxribatları
Davasız-şavasız neçə ər getdi,
Getdi əlimizdən, Kəlbəcər getdi.

Qorxub ismətindən, abır- həyadan
Qız-gelin özünü atdı qayadan-
Qönçə güllərimiz təzətər getdi,
Getdi əlimizdən, Kəlbəcər getdi.

Silsilə qayalar sıpər olsa da,
Dağlar özü boyda çəpər olsa da,
O sıpər dağıldı, o çəpər getdi,
Getdi əlimizdən, Kəlbəcər getdi.

...Gələnlər ruhunu qoyub gəlirdi,
Varını-yoxunu qoyub gəlirdi,
Elim obasından dərbədər getdi,

Getdi əlimizdən, Kəlbəcər getdi.

Körpənin üzünü qar qovurmuşdu,
Qocanın dizini şaxta vurmuşdu.
Murovun başında çox əcəl yetdi,
Getdi əlimizdən, Kəlbəcər getdi.

Qartallar yuvası saramı qaldı?
Daha almadığım yaramı qaldı?..
Mənə də taleyim belə "ərk" etdi,
Getdi əlimizdən, Kəlbəcər getdi.

Didərgin ellərim, pərən-pərənsiz,
Siz ki, deyilsiniz ərsiz, ərənsiz.
Daha çəkdiyimiz dərdi-sər getdi,
Qaytaraq o yurdu -Kəlbəcər getdi...

1993

VƏTƏN XAİNİ

Yardımı bazara çəkən nanəcib,
Necə xain çıxdın əsgər payına?
Namusdan yüksəkdə dayanırsa cib
Tökər zəhərini rüzgar payına.

Xəyanət satırsan qardaş-bacına,
Sən -vətən xaini, sən-milli satqın.
Çəksinlər qoy səni dar ağacına-
Yoxsa çox çəkəcək bu"alqı -satqın".

Bilirəm-kəsilər kökü sizlərin,
Bilirəm-dayanar bu qanlı alver.
Görünə-görünə "görünməzlərin"
İlahi, sən özün cəzasını ver...

Yanıram, sözürəm, dönürəm külə-,
Millətin içində beləsi də var.
Sən demə bu xalqın öz əli ilə
Özünə atılan gülləsi də var.

Orda Qarabağı qoruyan oğlan,
Payını satanı qoruyursanmı?
Bu "övlad" uğrunda tökürsənmi qan,
Bu xain" atanı" qoruyursanmı?

Qəm yemə, vətənin döyüşən oğlu,
Sənin zəfərlərin yurduma qalır.
Dolaşiq dükçədir ömür-gün yolu-
Yardımı satanlar yardımına qalır...

VƏZİFƏ DAVASI

Bilir, hamı bilir-bu torpaq üstdə
Haçandır Qarabağ qovğası gedir.
Çəkirlər sinəmə dağı dağ üstdən-
Bakıda vəzifə davası gedir.

Mərmi yağışında qədim Şuşamın
Cana məlhəm olan havası gedir.
Sozalır şöləsi daha bu şamın-
Bakıda vəzifə davası gedir.

Orda qan tökülür, evlər dağılır,
Xalqın yurdu gedir, yuvası gedir,
Burda kim deyər ki, keflər dağılır-
Bakıda vəzifə davası gedir.

Harayı çatmayır hökumətinə,
Millətin Allaha duası gedir.
"Vətəndaş sevgisi" budur vətənə-
Bakıda vəzifə davası gedir.

Kimsə hünərlidir, kimsə hünərsiz,
Kiminsə bu yurda vəfası gedir.
Vətən davasından xəbər-ətərsiz
Bakıda vəzifə davası gedir.

1992

İTƏN QEYRƏTİM

Beləcə barışdıq taleyimizlə,
Beləcə yox oldu vətən qeyrəti.
Yardıma yalmanan gileyimizlə
Qaytara bilmədik itən qeyrəti.

Mən yaza bilmədim yaz gəlişindən,
Ömrümü, günümü qış alıb getdi.

Çadırlar qurulan dağlar başından
Çadır şəhərciyi baş alıb getdi.

Göyərdi talada tökülən qanlar-
Şəhidlik boylandı nar ağacından.
Vətəni, torpağı darda qoyanlar
Niyə asılımadı dar ağacından?..

Satdılar yurdunu Dədəm Qorqudun,
Bu xalqa bu boyda xəyanət olmaz.
Hanı, ey millətim, alovun, odun-
Belə dözüm olmaz, dəyanət olmaz...

İsti vədləri var soyuq üzlərin,
Yardımlar bu xalqın güvəncisi olub.
Qülləsi göy dəlir natəmizlərin,
Təmizlər tərtəmiz dilənçi olub.

Beləcə barışdıq taleyimizlə,
Beləcə yox oldu vətən qeyrəti.
Canımız, qanımız, ürəyimizlə
Qaytara biləydik itən qeyrəti...

1993

ILLƏR

Sözüm ürəyimdə qaldı gizlicə,
Səsimi aləmə yaymadı illər.
Bir günün içində qocaldım necə-
Ağaran saçımı saymadı illər.

Gəldim bu dünyaya qonaq yerinə,
Döndüm dönüklərin qınaq yerinə.
Mən ürək yandırdım ocaq yerinə-
Duyğulu könlümü duymadı illər.

Tərtərim, Qarqarım, Həkərim-deyə,
Murova boylanıb hönkürüm deyə,
Mənə görk olanı mən görüm deyə
Təkcə gözlərimi oymadı illər.

Gecənin sübhü var, zülmət ucu-dan,
Budur bir ömürdə məni acıdan:
Ərməğan etdiyi ağrı-acıdan
Niyə usanmadı, doymadı illər?..

Ömürdən günləri seçib sanadım,
Adilə gec baxan bəxti qınadım.
Çırpdı qayalara, sindi qanadım-
Məni mən olmağa qoymadı illər.

ŞÜCAYƏTİN MƏZARI ÖNÜNDƏ DÜŞÜNCƏLƏR

Heç bilmirəm hansı güman
Saxlar bizi, saxlar bizi.
Fani dünya, dəli dövran
Yoxlar bizi, yoxlar bizi.

Övladların ey Kəlbəcər,
Səni deyib bir-bir köçər...
Yersiz görüb yersiz əcəl
Haqlar bizi, haqlar bizi.

Qaçqınlıqdan hara qaçaq?
Sönür ürək, sönür ocaq.
Ağlamağa qalmayacaq
Saqlar bizi, saqlar bizi.

Ağla qara fərq etmədi,
Ulu tanrım görk etmədi,
Adil Cəmil, qərq etmədi
Dağlar bizi, dağlar bizi.

15 aprel 2002

Gəncə

ÇOBAN, MƏNI TANIDINMI

Bu dağların oğluyam mən,
Çoban, məni tanıdınmı?
Vallah əminoğluyam mən,
Çoban, məni tanıdınmı?

Ötən gənclik şirin paymış,
Bu da belə bir səfaymiş...
Ömür yaman bivəfaymış,

Çoban, məni tanıdım mı?

Bir zəhmli çoban idin,
Qurd gözünü ovan idin.
Heyif, onda cavan idin,
Çoban, məni tanıdım mı?

...Gədikləri gəzişərdik,
Buz bulaqdan "buz" içərdik.
Şehdə, suda büzüşərdik,
Çoban, məni tanıdım mı?

O zamanlar nəydi dərdim;
Yapıncını bürünərdim,
Birgünlükdən bilinərdim,
Çoban, məni tanıdınmı?

Çal tütəkdə "qaytarma"nı
Ötən günə qaytar məni.
Yurdun ahi tutar məni-
Çoban ,məni tanıdınmı?

HƏYATA BAX, HƏYATA

Ocağını kim qalayır, ay ana,
Odunuunu kim gətirir, ay ata.
Qismət atıb hərəmizi bir yana,
Həyata bax, həyata bax, həyata.

Bilirəm ki, qar qalanır dağlara,
Qiş uzanır, ot azalır tayada.
Hani oğul qaya çapa, dağ yara...
Həyata bax, həyata bax, həyata.

Dağ yolları çalın-çarpaz dağımdır,
Fikrim-zikrim o yollarda piyada.
Qalxan duman, enən bulud ahimdır,
Həyata bax, həyata bax, həyata.

Ömür özü bir şirincə yuxukən
Qovuşuruq, danışırıq röyada.
Aramızda Araz çayı yox ikən
Həyata bax, həyata bax, həyata.

Könlüm uçub qənşərinə o kəndin,
Yuva qurub qarşidakı qayada.

Doğma torpaq cəzb edəndi, çəkəndi-
Həyata bax, həyata bax, həyata.

Gül ətrinə, el xətrinə gələrəm-
Dağ kəndimiz dağ döşündə bir ada.
Atam-anam, bağlanıbsa bənd-bərəm
Həyata bax, həyata bax, həyata...

1988

UŞAQLIQ DOSTLARIMA

Bir çay qırağında, bir çəmən üstdə
Öpdük bir-birinin gözündən o gün.
Xətri əziz olan xatırələrin
Doymadıq dadından-duzundan o gün.

Düsdü yadımıza yaxın-uzaqlar,
Yandı bağımızda odsuz ocaqlar.
Uşaqlar atası olan "uşaqlar"
Danışdı oğlundan, qızından o gün.

Bizim üzümüzdə dan söküldü,
Bizim gözümüzdə dünya gülürdü.
Hardasa, uzaqda qəm töküldü
Bir qərib aşığın sazından o gün.

Köçürüb gözünə doğma diyarı
Vilayət baxırdı Vaqifə sarı...
Güldürmək isteyib İsləndiyarı
Qabil də çıxmışdı cızından o gün.

Ətəyi sıldırıım bir dağdan keçdik,
Çaya körpü salan budaqdan keçdik.
Kökümüz işləyən torpaqdan keçdik
Düz bir il yaşıdış azından o gün.

Ürkütdük üz-gözü şəhli çiçəyi,
Titredi saplağı, əsdi ləçəyi.
Dumanə bələndi kənd girəcəyi
Bu yelli yerisin tozundan o gün.

Ömür ötəridir-günlər qaçaqdır,
Belə gün ömürdən bir umacaqdır.
Dostlar, xatırətək boylanacaqdır
Mənim bu balaca yazımdan o gün...

ÖZÜNÜ GÖSTƏRİR

Qar üstündə görünmeyir qaraltı,
Ordan-burdan daş özünü göstərir.
Yoldur, izdir, dağdır, düzdür qar altı,
Buz nəfəslə qış özünü göstərir.

Boz qayalar qardan qoyub papağı,
Gümüşdəndir ağacların qolbağı.
Tökülübdür meşələrin yarpağı-
Yarpaq kimi quş özünü göstərir.

Buz bulaqdan su gətirir qız-gəlin,
Sənəklərdə su yerinə buz gəlir...
Xəyalimdə bu yerlərə yaz gəlir-
Kotan əkir, xış özünü göstərir...

Uşaq ikən dağa-düzə çıxardım,
Cığırı çəp, yolu kəsə çıxardım.
Bu yoxusu birnəfəsə çıxardım,
Yavaş-yavaş yaş özünü göstərir...

ÇAĞIR MƏNİ, GÖY QURŞAĞI

Çağır məni, Gøy qurşağı -
Doğulduğum kəndə gəlim.
Çağır o "dəcəl uşağı" -
Sən gələndə mən də gəlim.

Çağır məni, Gøy qurşağı,
Buluddan bax, yağışdan çıx.
Gündoğandan günəş baxsı -
Bir ilahi baxışdan çıx...

Çağır məni, Gøy qurşağı -
Göydən yerə düşən "cığır".
Öz rənginin alovunda
İlmə-ilmə bişən "cığır".

Çağır məni, Gøy qurşağı,
Yandır məni, yanar qövsüm.

Üz tutmuşam işığına -
Sən yanmasan yanar köksüm.

Çağır məni, qövsü-qüzeħ,
Çağır o "dəcəl uşağı".
Dünya bir uşaq itirib
Başı üstdə Goy qurşağı.

Dünya bir uşaq itirib,
Dünyanın bir uşağı yox.
Şəhər göyü köynəyimdir -
Burda göy var, qurşağı yox...

Çağır məni, Goy qurşağı,
Uşaq yaşılı dünənimə.
Bircə dəfə dönə bilim
Xatirəyə dönənimə.

Yalan - gerçək, gözəl - göyçək
Nağıllara inanım mən.
Olum Koroğlu dəlisi -
Hər səfərdə sınanım mən.

Olum igid Məlikməmməd -
Divlərə meydan oxuyum.
Ya da olum keçəl Əhməd -
Şeytana papiş toxuyum...

...Hani mənim o illərim -
Məni məndən alan olub.
Bir vaxt yalan gerçək idi,
İndi gerçək yalan olub.

Hani mənim o illərim, -
Aldana bilmirəm daha.
Qara elə qaradırsa
Mən dana bilmirəm daha...

Çağır məni, qövsü-qüzeħ, -
Çağır o "dəcəl uşağı".
Dünya bir uşaq itirib
Başı üstdə göy qurşağı...

ZİRVƏDƏ DOĞULAN KƏNDÇİ BALASI

Zirvədə doğulan kəndçi balası -
Əkinçi balası, cütcü balası,
Bir vaxt o zirvədən mən də baxmışam,

İndi sən baxdığını kəndə baxmışam...

Zirvədə doğulan kəndçi balası,
Qızaran yanağın dağın laləsi,
Qaynayan gözlərin qoşa çeşmədi -
Bu gözlər önungədə çeşmə heç nədi...

Zirvədə doğulan kəndçi balası,
Qalxırsan-belində odun şələsi,
Batırsan dağların qar tarına sən,
Dönürsən zirvənin qartalına sən...

Üzündə kol-kosun cırmaq yerləri,
Qoynunda sünbüllün qılçıığı gedir.
Xoşbəxtsən-çırpinla isinən evə
Sənin ayağının palçıığı gedir...

Vecinə deyil ki, deyil ki, sənin
Qayada cüyür var, dağda əlik var.
Sən kəndçi balası, cütcü oğlusan,
Amma yerişində sahanəlik var...

...Yerinə olaydım kəndçi balası,
Dünyada tək sənə həsəd çəkirəm.
Zirvədə doğulub böyümüsən sən,
Mən isə zirvəyə həsrət çəkirəm...

SƏN GEDƏLİ

Nənəm Nabatin əzziz xatirəsinə

Səninkiydi sən doğulan məmləkət -
Eli evə bölümünü görmədim.
Sən gedəli getdi xeyir-bərəkət,
Gedərginin gəlimini görmədim.

Sən gedəli dünya başqa avazda,
Yayın günü yaylağımız ayazda...
Qızıl inek qısır çıxdı bu yaz da,
Süd gətirən yelinini görmədim.

Sən gedəli hey gəlirsən yuxuma,
Uzaqları yuxu çəkir yaxına...
Çox yer gəzdim, nənə dedim çoxuna,

Vallah, sən tək həlimini görmədim...

Harayına verəmmədim hay, nənə,
Mən günahsız... sən - günahkar say, nənə.
Ölməyinə inanardım, ay nənə,
Nə yaxşı ki, ölümünü görmədim...

1981

BİR GÜN KƏLBƏCƏRƏ QAYITMAQ ÜÇÜN

Dağlara boylanan sonam var mənim,
Gözləri yol çəkən anam var mənim.
Dərdli ürəyimdə inam var mənim-
Bir gün Kəlbəcərə qayıtməq üçün.

Qara ləkə düşdü ağ gündüzümə,
İlahi, təpər ver titrək dizimə.
Mən gərək qaytaram məni özümə-
Bir gün Kəlbəcərə qayıtməq üçün.

Murovun göz yaşı qanlı bulaqdı,
Vətən necə yaxın, necə uzaqdı.
Didərgin ellərim yaxşı ki ,sağdı
Bir gün Kəlbəcərə qayıtməq üçün.

Dağların dağ boyda dərdi, yaşı var,
Gülü açılmamış solan yazı var.
Yurd oğlu, hazır ol, yurd davası var
Bir gün Kəlbəcərə qayıtməq üçün.

Qəlpəyə çevirəm donmuş hirsimi,
Bağlı yollarımdan açam tilsimə.
Oğluma keçirəm VƏTƏN dərsini
Bir gün Kəlbəcərə qayıtməq üçün,
Bir gün Kəlbəcərə qayıtməq üçün...

**ÖLDÜRƏNDİ,
YAŞADANDI
MƏHƏBBƏT**

GƏLMİŞƏM

Aman, dilbər, düşdüm şahlıq taxtından,
Qapınızda qul olmağa gəlmışəm.
Sən bir odsan mən yazığın baxtından,
Atəşində kül olmağa gəlmışəm.

Gözüm qalib sənin kimi göyçəkdə,
Yalan olmaz gözlər görən gerçəkdə.
Nəfəsinlə güllər açan dibçəkdə
Elə mən də gül olmağa gəlmışəm.

Yollarımda qalan deyil gözlərin-
Hər nə deyir yalan deyir gözlərin.
Məndən ötrü dolan deyil gözlərin,
Gözlərində sel olmağa gəlmışəm.

MƏHƏBBƏT

Yerin-göyün hikmətini bilənlər
Bilməz hansı yaşatandı məhəbbət.
Cavan edər yetmiş yaşılı qocanı-
Yaş üstündən yaşı atandı məhəbbət.

Könül varmı-budağını əyməsin?
Ürək varmı- qapısını döyməsin?
Eşqi üçün başı daşadəyməzin
Arxasınca daş atandı məhəbbət.

Bir qaladır-tayı deyil Əlincə,
Bir bəladır-bəxt gülməz o gülüncə...
Sevən qəlbədə alışandı ölüncə,
Dəli başda başatandı məhəbbət.

Dumanı var, çiskini var, çəni var,
Səksən səmtə axarı var, yönü var.
Qış gündündə yay gətirən günü var-
Öldürəndi, yaşadandı məhəbbət...

YARICİDDİ

Hal bilən ariflər hardadır, Allah?
Nadanlar əlində girinc olmuşam.
Rəngimi, ruhumu dəyişib zaman-
Turşuya tökülən zirinc olmuşam.

Bir vaxtlar mənim də bir dünyamvardı-
Görüşə geciksəm tufan qopardı...
Qızıl günlərimi qızlar apardı,
Saçım ağardıqca bürunc olmuşam.

Gəlir nəsil-nəsil, gəlir gözəllər,
Gözəl olduğunu bilir gözəllər.
Məni görən kimi gülür gözəllər-
Diyəsən bir azca gülünc olmuşam...

BU NECƏ SEVGİDİR

Bir ömür yaşadım xatirələrdə,
Bir ömür yaşadım-dadı bilinməz.
Bu necə sevgidir, necə məhəbbət-
Ünvanı bilinməz, adı bilinməz.

Ay ürək, sən məni yandırıb -yaxma,
Boş keçən günləri başıma qaxma.
Doğmaya yad oldum, yadlara doğma,
Bu ömrün doğması, yadı bilinməz.

Sərhədlər bilinər, sədlər bilinər,
Məhəbbət utansa hədlər bilinər.
Dünyada çarəsiz dəndlər bilinər-
Sevən bir ürəyin çatı bilinməz.

Sən mənim şipşirin dərdim, məlalıım,
Gündüz günəşimsən, gecə hilalıım.
Dolanır göyləri fikrim, xəyalıım-
Göylərin yeddinci qatı bilinməz.

SƏN AYRILANDA

Gedirsən... ürəyim qopur sinəmdən,
Ürəksiz oluram sən ayrılanda.
Sənür gözlərimdə arzum, diləyim-
Diləksiz oluram sən ayrılanda.

Təzə dərd gətirir köhnə muradım,
Özüm günahkaram-bəxti qınadım...
Elə bil qırılır qolum, qanadım,
Dirəksiz oluram sən ayrılanda.

Ürəyin məhəbbət yaddaşı varmış,
Gözlərə yaraşan göz yaşı varmış.
Sən demə hər anın öz yaşı varmış,
Köməksiz oluram sən ayrılanda.

Solan gəncliyimə illər qənimdir,
Ağaran saçlarım duman-çənimdir.
Səninlə bir yerdə dünya mənimdir,
Gərəksiz oluram sən ayrılanda.

O GÖZLƏRƏ BAXA BİLƏM

Baxışınla buz ürəyim isindi,
Danişmadıq-üzdü məni üzüntü...
Yaman yerdə yaman düşdüm dərdə mən-
O gözlərə baxa biləm bir də mən...

Gözlərini gözlərimdə saxladım,
Üzdə gülüb ürəyimdə ağladım,
Bilmədim ki, göydəyəm, ya yerdə mən-
O gözlərə baxa biləm bir də mən...

Tale mənim, ömür mənim, gün mənim,
Bu dünyada mən kiminəm,kim mənim,
Araz olub əriyirəm Kürdə mən-
O gözlərə baxa biləm bir də mən...

Ömür-qısa, sevinc-kədər qarışiq,
Çıraqımdır gözündəki o işıq.
Kaş görməyəm gözlərində pərdə mən,

O gözlərə baxa biləm bir də mən...

BAĞIŞLA, MƏN SƏNİ SEVƏ BİLMƏDİM

Sən elə ağıllı, elə gözəldin
Sevib-sevilməyə haqqın var idi.
Eşqimin oduyla nahaq közərdin,
Qəlbənə dəysə də qəlbim qar idi-
Bağışla, mən səni sevə bilmədim.

Könlümdən könlünə uzanan yolda
Yaşıl işıq idi yaşıl gözlərin.
Yenəmi qalmışan o xam xəyalda,
Yenəmi sellənib daşır gözlərin?..
Bağışla, mən səni sevə bilmədim.

Sən necə yaxındın, sən necə uzaq,
Sevgi dünyasında mürgülü idin.
Tale göy vermedi birlikdə uçaq,
Sən dibçək çıçəyi, ev gülü idin,
Bağışla, mən səni sevə bilmədim.

...Uzaqdan-uzağa kül eyləyirmiş,
Yaxına geləndə itirmiş sevgi.
Əlçatmaz yerlərdən əl eyləyirmiş,
Uçrumlar ağızında bitirmiş sevgi...
Bağışla, mən səni sevə bilmədim.

Nə bilim, kim bilir-bəlkə də mənə
Bir heykəl qoymusan ürək ahindan-
Baxırsan işiqda, kölgədə mənə;
Yalvarır heykəlim:-Keç günahımdan,
Bağışla, mən səni sevə bilmədim...

HEYİF O GÜNLƏRİN ŞİRİNLİYİNƏ

Bir zaman uçmağa göyümüzvardı,
Zirvələr aşmağa heyimizvardı...
Bizim bizdən özgə nəyimizvardı?
Heyif o günlərin şirinliyinə.

Günlər keçirərdik şuxluq içində,
Varımız var idi yoxluq içində.
Yaşardıq biz gözütoxluq içində,

Heyif o günlərin şirinliyinə.

Bir duyuq axardı iki ürəkdə,
Ömür qabaqdaydı, arzu bələkdə...
Sanki bal dadardı yavan çörək də-
Heyif o günlərin şirinliyinə...

Qab-qacaq yiğardin mizimin üstə,
Yazardım şerimi dizimin üstdə...
Sənə yer verordim gözümün üstdə-
Heyif o günlərin şirinliyinə...

Bizim pəncərədə pərdə yox idi,
Çörək pulumuz da hərdən yox idi-
Beləcə bir ömrün dərdi yox idi-
Heyif o günlərin şirinliyinə...

Qoşa qafiyeydi izinlə izim,
Qoşalıq sehriylə sınardı tilsim.
Nə gördük o zaman gördük, əzizim,
Heyif o günlərin şirinliyinə...

Sən dağ bənövşəsi-boynu bükülü,
Mən aran düzüyəm-qoynu bürküllü...
Bizə gün vermədi bu günlər, gülüm,
Heyif o günlərin şirinliyinə...

SƏNİ GÖZLƏYİRƏM

Yenə doğma çınar, yenə doğma yer...

Doymuram adını əzizləməkdən.

Sənə doğma çınar, sənə doğma yer
İlk dəfə yad oldu bu gözləməkdən.

Gəl, qoyma sevincim qəmə boyana,
İntizar qəlbimə xal saldı, tez gəl.
O qədər gəzdim ki, o yan-bu yana
Ayağım yollara yol saldı, tez gəl.

Şübhə pəncəsinə verdim gümanı,
Ümidim salamat qalaydı barı...
İtəydi gözümdən həsrət dumanı
Tapayıdım gəlbinə gedən yolları...

Bəlkə yadlarına doğmadır adın...
Deyirsən bu gündən izləyəm səni?

Bir günlük gözlədim gəlib çıxmadın,
Qorxuram ömürlük gözləyəm səni.

MƏHƏBBƏT GÜNƏŞDİR

Bu dünya yox imiş sevgidən əzəl,
Məhəbbət günəşə çevrilib gəzər.
Cavabsız sualdır gözlərim, gözəl,
Cavab sənə qalsın, soruşmaq mənə.

Günlərin bir günü qovuşa bilək,
Səninlə qaynayıb qarışa bilək.
Küsəndə elə küs barışa bilək,
Küsmək sənə qalsın, barışmaq mənə.

Səninlə birlikdə bir gün bir andır-
Zamanı dayandır, vaxtı dayandır...
Sevən ürəyimi gəl elə yandır
Baxmaq sənə qalsın, alışmaq mənə.

BU DƏNİZ DİBSİZ

Sən cavab vermediñ dəli sevgimə,
Ürəkdə doğulan ürəkdə qaldı.
Boğdun bu sevdanı beşikdə ikən -
Körpə məhəbbətim bələkdə qaldı.

Donmuşdum, qəfildən gün vurdum məni-
Gözlərin yandırib qovurdum məni...
O günlər bu günə qovurdum məni -
Son sözüm arzuda, diləkdə qaldı.

Gördüm mən atılan bu dəniz dibsiz,
(Qorxulu nağıllar olarmı divsiz?!)
Şipşirin sözlərim qaldı sahibsiz -
Necə ki arılar pətəkdə qaldı.

Qəhr olsun bu eşqin behi, bazarı,
Qalib aramızda həsrət hasarı.
Bir addım atmadiñ sən mənə sarı...

Qəhr olsun bu eşqin behi, bazarı,
Qalib aramızda həsrət hasarı.
Bir addım atmadiñ sən mənə sarı,
Hamı cütləşəndə bir tək də qaldı.

APARMA

Sən gedirsən... gözlərindən asılan
O işıqlı gündüzümüzü aparma.
Əllərimin yaddaşına yazılıan
Əllərinin istisini aparma.

Yarpaqlamaz sənsiz sevgi puçurum,
İnsafdırımı puçur ikən puç olum?
Qollarını açar mənə uçurum
Yollarımın ütüsünü aparma.

Küsmeyinə inanmiram, dön, barış-
Aramızda yol qalıbdır bir qarış...
Ürəyimin alovuna gəl qarış,
Taleyimin tüstüsünü aparma.

MƏNİ BAĞIŞLAMA

Məni bağışlama, mənim əzizim,
As məni eşqimin dar ağacından,
Ya da bir gəminin dor ağacından-
Yellənim, çırpılım açıq dənizə,
Əbədi qərq olum, çıxmayım üzə.

Məni bağışlama, mənim mələyim,
Bu alın yazımı düzəliş eylə,
Ömründə bir dəfə gözəl iş eylə:
Cəllad kötüyünə qoydur başımı
Qan tutsun pozulmuş qan yaddaşımı.

Məni bağışlama, mənim gözəlim,
Havayı insafa, imana gəlmə,
Səndən son məhəbbət umana gəlmə-
Güclüdür sonuncu şoləsi şamın,
Qədrini bilmərəm bu ehtişamın.

Məni bağışlama, mənim ürəyim,
Günlər aya döndü, aylar il oldu,
Alışan sinəmdə sən də kül oldun,
Əllərim çatmir ki, bir ağ buluda,
Qara gecələrdə məni ovuda...

Nəşriyyatın direktoru: Şöhrət Səlimbəyli

Texniki redaktor: Rahilə Məmmədova

Korrektor: Sevinc Mircəlalqızı

İllüstrasiyalar Ədalətindir

Adil Cəmil

(Cəmilov Adil Savalan oğlu)

Tanrı mƏnƏ yar olanda

(Azərbaycan dilində)

“Avropa” nəşriyyatı. Bakı-2004. 208 səh.

Formatı: 84x108 116.

Həcmi: 13 çap vərəqi

Tirajı: 500 ədəd

Qiyməti: müqavilə ilə

Hazır diopozitivlərdən ofset üsulu ilə çap olunmuşdu.